

GENEL ÖZELLİKLERİ İLE 1982 ANAYASASI (7 Kasım 1982)

1961 Anayasasının vatandaşlara sağlamış olduğu özgürlükçü ortam, zamanla terör ve şiddet ve eylemlerinin artmasına sebep olmuş, ülke iç savaşın eşiğine sürüklenmiştir. Artan terör ve şiddet eylemlerine rejim tehlikesi de eklenince, Türk Silahlı Kuvvetleri 12 Eylül 1980 de yönetime el koymuştur. 12 Eylül 1980 - 7 Kasım 1982 tarihleri arasında ülkemizi, çoğu askerlere dayanan Milli Güvenlik Konseyi yönetmiştir.

- ❖ Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin askeri darbe sonucu hazırlanmış ikinci anayasasıdır.
NOT: Askeri darbe sonucu hazırlanmış ilk anayasamız 1961 Anayasasıdır.
- ❖ Referandum (halkoylaması), sonucu kabul edilmiş ikinci anayasamızdır.
(%91.5 Evet)
NOT: Referandum sonucu kabul edilmiş ilk anayasamız, 1961 Anayasasıdır. (%61,5 Evet)
- ❖ En kazuistik anayasamızdır.
NOT: Kazuistik anayasa, ayrıntılara fazla yer veren anayasa demektir.
- ❖ Madde sayısı bakımından en uzun olan anayasamızdır. 1982 Anayasası, 177 asil, 16 geçici maddeden oluşmaktadır.
- ❖ Asli kurucu meclis tarafından hazırlanan üçüncü anayasamızdır.
NOT: Kurucu meclis yeni bir anayasa meydana getiren meclistir. **Asli kurucu meclis ve tali kurucu meclis** olarak ikiye ayrılır. Asli kurucu meclis, hiçbir hukuk kuralına bağlı olmaksızın (darbe veya savaş sonucu) yeni bir anayasa hazırlayan meclistir. Bu bakımdan, 1921 Anayasası, asli kurucu meclis tarafından hazırlanan ilk anayasamızdır. Tali kurucu meclis ise, hukuk kurallarına bağlı kalarak yeni bir anayasa oluşturan meclistir. 1921, 1961 ve 1982 Anayasaları asli kurucu meclis tarafından hazırlanırken, 1924 anayasası tali kurucu meclis tarafından hazırlanmıştır.
- ❖ En sert anayasamızdır.
NOT: Sert anayasa, değiştirilmesi daha zor olan anayasa; yumuşak anayasa ise değiştirilmesi daha kolay olan anayasadır. Bu bakımdan anayasalarımızın en yumuşaktan en serte doğru sıralanışı, 1921 Anayasası (tek yumuşak anayasamızdır), 1924 Anayasası, 1961 Anayasası ve 1982 Anayasasıdır.
- ❖ Başlangıç metnine yer veren ikinci anayasamızdır.
NOT: Başlangıç metni önsöz niteliğindeki bir metindir. Başlangıç metnine yer veren ilk anayasamız 1961 Anayasasıdır. 1961 Anayasasında başlangıç metni anayasa metnine dahil edilmemişken, 1982 Anayasasında başlangıç metni anayasa metnine dahil edilmiştir.
- ❖ Çoğulcu demokrasi anlayışını benimseyen ikinci anayasamızdır.
NOT: Demokrasiler çoğunlukçu demokrasi ve çoğulcu demokrasi olarak ikiye ayrılır. Çoğunlukçu demokrasilerde çoğunluğun iradesi üstündür. Azınlığın iradesinin önemi yoktur. Temel hak ve özgürlükler bakımından zayıftır. Daha az sayıda siyasi parti mecliste temsil edilir. Çoğulcu demokrasiler ise çok seslilik esasına dayanır. Azınlığın iradesi de önemlidir. Temel hak ve özgürlükler bakımından daha zengindir. Daha fazla sayıda siyasi parti mecliste temsil edilir. 1921 ve 1924 Anayasaları çoğunlukçu demokrasi anlayışını benimserken, 1961 ve 1982 Anayasaları çoğulcu demokrasi anlayışını benimser. Ancak, 1961 Anayasası daha çoğulcu idi.
- ❖ Nisbi temsil seçim sistemi benimsenmiştir.

NOT: Nısbî temsil seçim sistemine göre, bir siyasi partinin mecliste temsil edilebilmesi için, hem ülke genelinde geçerli oyların % 10'unu alması, hem de bölge(il) barajını aşması gerekir. 1961 ve 1982 Anayasaları nısbî temsil seçim sistemini benimsemiştir.

- ❖ Güçlü bir devlet, otoriter idare anlayışının doğal bir sonucu olarak temel hak ve özgürlükler sınırlandırılmış, Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yolları daraltılmış, yürütme organının yetkileri artırılmış, yasama organının yetkileri ise kısıtlanmıştır.

NOT: 1961 Anayasası temel hak ve özgürlüklere dayanan bir anayasa iken, 1982 Anayasası temel hak ve özgürlüklere saygılı olan bir anayasadır.

- ❖ Parlamenter sistem benimsenmiştir.

NOT: Parlamenter sistemler güçler ayrılığı esasına dayanır. Yasama yetkisi TBMM'nin, yürütme yetkisi ve görevi Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nun, yargı yetkisi ise bağımsız mahkemelerindir. Parlamenter sistemlerde meclisin hükümete, hükümetin de meclise karşı denetim araçları vardır. Meclis, hükümeti, soru, genel görüşme, meclis araştırması, meclis soruşturması ve gensoru ile denetlerken; hükümetin meclise karşı en etkili silahı erken seçimdir. 1961 ve 1982 Anayasaları parlamenter sistemi benimsemiştir.

- ❖ 2007 yılında yapılan referandum sonucu Cumhurbaşkanı, 5 yıllık bir süre için, halkoyu ile meclis içinden veya meclis dışından seçilebilir. Cumhurbaşkanı seçilebilmek için 40 yaşını doldurmuş olmak, yükseköğrenim görmek, milletvekili seçilebilme yeterliliğine sahip olmak gerekir. Bir kimse iki kere Cumhurbaşkanı seçilebilir.(5 + 5)
- ❖ Başbakan, sadece meclis içindeki milletvekillerinden, 4 yıllık süre için Cumhurbaşkanıınca atanır.
- ❖ Bakanlar, Başbakanca meclis içinden seçilebildiği gibi, milletvekili seçilebilme yeterliliğine sahip adaylar içinden meclis dışından da seçilir, Cumhurbaşkanıınca atanır. Başbakanın teklifi üzerine, Cumhurbaşkanıınca görevlerine son verilir.
- ❖ TBMM Başkanı, sadece meclis içindeki milletvekilleri içinden, gizli oyla, meclisçe seçilir. TBMM Başkanlığı için bir yasama döneminde (4 yılda) iki seçim yapılır. İlk seçilen Meclis Başkanının görev süresi 2 yıl, ikinci seçilen Meclis Başkanının görev süresi de 2 yıldır.
- ❖ 2006 değişikliği ile seçmen yaşı 18. seçilebilme yaşı 25'tir.

AYRINTILI ÖZELLİKLERİYLE 1982 ANAYASASI

Madde 1.2.3.

Anayasamızın değiştirilemeyecek, değiştirilmesi teklif dahi edilemeyecek maddeleri hangileridir?

- ❖ Türkiye Devleti bir cumhuriyettir(**madde 1**).
- ❖ Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devletidir(**madde 2**).
- ❖ Türkiye Devleti, ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütündür. Dili Türkçe'dir. Bayrağı, şekli kanunda belirtilen beyaz ay-yıldızlı albayraktır. Milli marşı İstiklâl Marşı'dır. Başkenti Ankara'dır(**madde 3**).

Madde 2

Atatürk milliyetçiliği nedir?

- ❖ Dil, din, mezhep, ırk, cinsiyet, zenginlik, fakirlik ayrımı gözetmeksizin Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesi Türk vatandaşı kabul eden milliyetçilik anlayışıdır.

Alt kimlik nedir?

- ❖ Alt kimlik, kişilerin doğuştan gelen etnik (biyolojik) kökenini ifade eden kimliğe denir.

Üst kimlik nedir?

- ❖ Üst kimlik, kişilerin etnik kökenini, yani alt kimliğini reddeden, onları devlete bağlayan vatandaşlık bağına ifade eden kimliktir.

Demokratik devlet nedir; demokratik devlet ilkesinin unsurları nelerdir?

- ❖ Demokratik devlet, ülkedeki farklı görüşlerin serbestçe temsil edildiği, halkın yönetimde söz sahibi olduğu devlet biçimidir.

Unsurları;

- Yönetenlerin genel oya dayanan serbest seçimlerle oluşması
- Siyasal partiler arasında eşit şartlarla yürütülen iktidar yarışması
- Vatandaşların temel haklarının tanınması ve güvence altına alınması

Laik devlet nedir; laik devlet ilkesinin unsurları nelerdir?

- ❖ Laik devlet, din işleri ile devlet işlerinin birbirinden ayrıldığı, devletin bütün dinlere eşit mesafede olduğu devlet şeklidir.

Unsurları;

- Resmi bir devlet dininin bulunmaması
- Devletin, bütün dinlerin mensuplarına eşit davranması
- Din kurumları ile devlet kurumlarının ayrılmış olması
- Devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesi
- Kamusal alanlar haricindeki yerlerde vatandaşlarının inançlarını özgürce yaşaması

Sosyal devlet nedir; sosyal devlet ilkesinin unsurları nelerdir?

- ❖ Ekonomik, sosyal, kültürel bakımdan, vatandaşın insanca yaşayabilmesi için gerekli olan tedbirleri alan, sosyal barış ve sosyal adaleti sağlamak amacıyla sosyal ve ekonomik hayata müdahaleyi gerekli gören devlettir.

- ❖ Sosyal devlet ilkesi, devlet açısından çok ağır bir ilke olduğu için, bu ilkeye anayasamızın 65. maddesiyle sınırlama getirilmiştir. Bu sınırlamaya göre devlet, sosyal ve ekonomik alanlardaki görevlerini, mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.

Unsurları;

- Herkese insana yakışır asgari bir hayat düzeyi sağlamaya yönelik tedbir alma
- Vergide adaleti sağlama

- Kamulaştırma ve devletleştirme
- Planlama
- Sosyal haklar

Hukuk devleti nedir; hukuk devleti ilkesinin unsurları nelerdir?

- ❖ Devletin tüm işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına bağlı olduğu, vatandaşların hukuki güvenlik içinde bulunduğu devlettir.

Unsuruları;

- Yürütmenin işlemlerinin yargı denetimine tabii olması
- Yasama işlemlerinin yargısal denetimi
- Kanuni hakim güvencesi
- Cezai sorumluluk
- Hukukun genel ilkelerine bağlılık

Madde 6

Egemenlik yetkisi kimindir?

- ❖ Egemenlik yetkisi, kayıtsız şartsız Türk Milletindedir.

Egemenliğin kullanılması, bir kişiye veya bir zümreye bırakılabilir mi?

- ❖ Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette, hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz **Bir kimse veya organ, kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanabilir mi?**
- ❖ Hiçbir kimse veya organ, kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz. **Türk Milleti, egemenlik yetkisini nasıl kullanır?**
- ❖ Türk Milleti, egemenlik yetkisini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar ile kullanır.

Madde 7

Yasama yetkisi kimindir?

- ❖ Yasama yetkisi, Türk Milleti adına, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir.

Yasamanın asliliği ilkesi ne demektir?

- ❖ Araya hiçbir aracı girmeksizin, yasaların doğrudan doğruya TBMM tarafından çıkarılabilmesine, yasamanın asliliği ilkesi denir.

Yasama organının genelliği ilkesi ne demektir?

- ❖ Yasama organının, Anayasa ve kanunlara aykırı olmamak şartıyla, her konuda yasa çıkarabilmesine, yasama organının genelliği ilkesi denir.

Yasamanın devredilemezliği ilkesi ne demektir?

- ❖ Yasaların, TBMM dışında hiçbir organın çıkarmamasına, yasamanın devredilemezliği ilkesi denir.

Yasamanın devredilemezliği ilkesinin istisnası nedir?

- ❖ Yasamanın devredilemezliği ilkesinin istisnası, Bakanlar Kurulu'na verilen kanun hükmünde kararname çıkarabilme yetkisidir.

Madde 8

Yürütme, yetki midir yoksa görev midir?

- ❖ Yasama ve yargı yetkisinden farklı olarak yürütme, hem bir yetki, hem de bir görevdir.

Yürütme yetkisi ve görevi kimindir?

- ❖ Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'na aittir.

Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu, bu yetki ve görevi kullanırken nelere dikkat etmek zorundadır?

- ❖ Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu, bu yetki ve görevi kullanırken, Anayasa ve kanunlara uygun olarak hareket etmek zorundadır.

Madde 9

Yargı yetkisi kimindir?

- ❖ Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.

Madde 10

Ülkemizde kadın-erkek eşitliği tam manasıyla ne zaman gerçekleştirilmiştir?

- ❖ 1982 Anayasasında meydana gelen 2004 değişikliği ile ülkemizde, kadın- erkek eşitliği tam manada gerçekleştirilmiştir.

Madde 11

Anayasa hükümleri kimleri bağlar?

- ❖ Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organları ile idareyi, kamu kurum ve kuruluşları ile tüm vatandaşları bağlayan, temel hukuk kurallarıdır.

Madde 12

Temel hak ve hürriyetler sınırsız mıdır?

- ❖ Temel hak ve hürriyetler sınırsız olmayıp, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.

Temel hak ve hürriyetlerin niteliği nedir?

- ❖ Temel hak ve hürriyetler, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez niteliktedir.

Madde 13

Temel hak ve hürriyetler ne ile sınırlandırılabilir?

- ❖ Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın, yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak kanun ile(Olağanüstü dönemde ise KHK ile de) sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın özüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

Madde 14

Temel hak ve hürriyetler kötüye kullanılabilir mi?

- ❖ Temel hak ve hürriyetler, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılmaz.

Madde 15

Temel hak ve hürriyetler hangi hallerde kısıtlanabilir?

- ❖ Temel hak ve hürriyetler, olağanüstü hal, sıkıyönetim, seferberlik-savaş, kamu düzeni, milli güvenlik, genel ahlak, genel sağlık ve suç işlenmesinin önlenmesi gerekçeleri ile milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde kısmen veya tamamen durdurulabilir. Bunlar için anayasada öngörülen güvencelere aykırı tedbirler alınabilir.
- ❖ Anayasamızda, temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması ile ilgili, hem genel sınırlama sebepleri, (olağanüstü hal, sıkıyönetim, savaş) hem de özel sınırlama sebepleri (kamu düzeni, milli güvenlik, genel ahlak, genel sağlık, suç işlenmesinin önlenmesi) yer almıştır

Madde 16

Ülkemizde yaşayan yabancıların temel hak ve hürriyetleri de kısıtlanabilir mi?

- ❖ Ülkemizde yaşayan yabancıların temel hak ve hürriyetleri, milletlerarası hukuka uygun olarak kısıtlanabilir.

Madde 17-40

Kişî Hakları-Koruyucu Haklar-Klasik Haklar-Negatif Statü Hakları ve Ödevleri

Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması

Zorla Çalıştırma Yasası

Kişî Hürriyeti ve Güvenliği

Konut Dokunulmazlığı

Haberleşme Hürriyeti

Yerleşme ve Seyahat Hürriyeti
Din ve Vicdan Hürriyeti
Düşünce ve Kanaat Hürriyeti
Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti
Bilim ve Sanat Hürriyeti
Basın Hürriyeti
Sürelili ve Süresiz Yayın Hakkı
Basın Araçlarının Korunması
Basın Dışı Kitle İletişim Araçlarından
Yararlanma Hakkı

Düzeltilme ve Cevap Hakkı
Dernek Kurma Hürriyeti
Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme
Hakkı
Mülkiyet Hakkı
Hak Arama Hürriyeti
Kanuni Hakim Güvencesi
İspat Hakkı

Kişi Hakları İle İlgili Bazı Önemli Notlar

Basın Hürriyeti: Basın hürdür, sansür edilemez, basımevi kurmak için önceden izin alınmaz.

Sürelili ve Süresiz Yayın Hakkı: Sürelili ve süresiz yayın (gazete, dergi, vs.) çıkarmak için önceden izin alınmaz.

Düzeltilme ve Cevap Hakkı: Kişilerin haysiyet ve şereflerine haksız olarak dokunulması veya kendileri ile ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hallerinde tanınır.

Dernek Kurma Hürriyeti: Herkes önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olmaya, ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir. Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz. Dernekler ancak hakim kararı ile kapatılabilir.

Not: İşçilerin, işverenlerin ve memurların dernek kurma hakları vardır

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı: Herkes, önceden izin almadan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Kanuni Hakim Güvencesi: Bir kimsenin kanunen tabii olduğu mahkemeden başka bir mercii önüne çıkarılamamasını ifade eder.

İspat Hakkı: Herkes iddiasını ispatlamakla mükelleftir.

Suç ve Cezalara İlişkin Önemli Notlar: Bir kimse, kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz. Bir kimseye, kanunda o suç için belirtilmiş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur. Suçluluğu sabit oluncaya kadar, herkes masumdur. Bir kimse, kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını (eşini, annesini, babasını, çocuklarını) suçlayan bir beyanda bulunmaya zorlanamaz. Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez. Ceza sorumluluğu şahsidir. Hiç kimse, sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirmemesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz. Ölüm cezası ve genel müsadere (yani, kişinin malına el koyma) cezası verilemez. İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir ceza vermez. Uluslararası Ceza Divanı'na taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç, vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez. Savaş hukukuna uygun fiiller sonucu meydana gelen ölümler dışında, kişinin yaşama hakkına, maddi ve manevi varlığına dokunulamaz. Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz. Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez. Suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılmaz.

Madde 19

Yakalanan veyahut tutuklanan bir kişi, en fazla kaç gün içinde hakim önüne çıkarılmalıdır?

- ❖ Kişiler, tek başına işlenen suçlarda en çok 2 tam gün, toplu olarak işlenen suçlarda en çok 4 tam gün içinde hakim önüne çıkarılmalıdır.

Madde 23

Vatandaş sınır dışı edilebilir mi?

- ❖ Vatandaş sınır dışı edilemez; yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz.

Madde 24

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi hangi kurumlarda zorunludur?

- ❖ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ilk ve ortaöğretim kurumlarında zorunludur. Bunun dışındaki din eğitimi ve öğretimi, kişilerin ya kendi isteğine göre ya da anne ve babalarının talebine bağlıdır.

Madde 25

Anayasamızda kısıtlanamayacak temel hak ve hürriyet hangisidir?

- ❖ Anayasamızda bulunan bütün temel hak ve hürriyetler kısıtlanabilmekle birlikte, kısıtlamanın çok fazla bir şey ifade edemeyeceği tek hürriyet düşünce ve kanaat hürriyetidir.

Madde 38

Genel müsadere cezası nedir; kişilere, genel müsadere cezası verilebilir mi?

- ❖ Bir kişinin, miras veya her ne suretle olursa olsun, elde ettiği tüm mal varlığının bir ceza olarak elinden alınmasına denir. Örneğin bir kimsenin mal varlığının uyuşturucu madde satışından mı veya meşru yoldan mı elde ettiği belirlenmesi zor olacağı için, genel müsadere cezası kaldırılmıştır

Ölüm cezası ve genel müsadere cezası ne zaman kaldırılmıştır?

- ❖ 1982 Anayasasında meydana gelen 2004 değişikliği ile ölüm cezası ve genel müsadere cezası kaldırılmıştır.

Bir kimse, kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılabilir mi?

- ❖ Kimse, işlendiği zaman, kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz.
- Bir kimseye, işlediği zaman, kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilebilir mi?**
- ❖ Hiç kimseye, suç işlediği zaman, kanunda o suç için belirtilen cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ne ile konulur?

- ❖ Ceza ve ceza yerine geçecek güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.
- Bir kimse, eşinin, annesinin, babasının, çocuklarının suç işlediğine şahit olsa, o kimse ifade vermek zorunda bırakılabilir mi?**
- ❖ Eşinin, annesinin, babasının veya çocuklarının suç işlediğine şahit olan bir kimse, ifade vermek zorunda bırakılmaz.

Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular delil olarak kabul edilebilir mi?

- ❖ Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular delil olarak kabul edilemez.
- Ceza sorumluluğu şahsi midir?**
- ❖ Ceza sorumluluğu şahsidir. Yani ceza alan dışında kimseye ceza verilemez.

Bir vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilebilir mi?

- ❖ Uluslararası ceza divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç, vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez.

Madde 40

Resmi görevliler tarafından kişilere maddi veya manevi zarar verildiğinde, verilen zararı kim tazmin eder?

- ❖ Resmi görevliler tarafından kişilere maddi veya manevi zarar verildiğinde, verilen zararı devlet tazmin eder. Ancak, devlet, zararı veren resmi görevliye, verilen zararı rücu (döndürme) eder.

Madde 41-64

Sosyal ve Ekonomik Haklar-Pozitif Statü Hakları-İsteme Hakları ve Ödevleri

Ailenin Korunması	Sendika Kurma Hakkı
Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi ⇒ Hem Hak hem de Ödev	Toplu İş Sözleşmesi Hakkı
Kıyılardan Yararlanma Hakkı	Grev ve Lokavt Hakkı
Toprak Mülkiyeti	Ücrette Adalet Sağlanması Hakkı
Tarım, Hayvancılık Sektörlerinde Çalışanların Korunması	Sağlık ve Çevre Hakkı
Kamulaştırma	Konut Hakkı
Devletleştirme ve Özelleştirme	Gençliğin Korunması
Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti	Sporun Geliştirilmesi
Çalışma Hakkı ve Ödevi ⇒ Hem Hak hem de Ödev	Sosyal Güvenlik Hakları
Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı	Yabancı Ülkelerde Çalışan Vatandaşların Korunması
	Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması
	Sanatın ve Sanatçının Korunması

Sosyal ve Ekonomik Haklar İle İlgili Bazı Önemli Notlar

Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi: Türkçe'den başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına anadilleri olarak okutulamaz.

Kamulaştırma: Devletin, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, bedellerini peşin ödemek şartı ile mülk edinmesidir.

Devletleştirme: Özel teşebbüslerin(ticarethanelerin) devlet tarafından mülk edinmesidir.

Sendika Kurma Hakkı: Sendika kurma hakkı hem işçilere hem de işverenlere tanınmış bir haktır. Sendika kurmak için önceden izin alınmasına gerek yoktur. Hiç kimse sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz. Aynı zamanda ve aynı işkolunda bir kimse birden fazla sendikaya üye olamaz.

Toplu İş Sözleşmesi Hakkı: Aynı işyerinde aynı dönem için birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamaz.

Grev Hakkı ve Lokavt Hakkı: İşçilerin belirli şartlar altında toplu olarak iş bırakmasına grev, işverenin belirli şartlar altında toplu olarak işçileri işten çıkarmasına lokavt denir. Grev esnasında, greve katılan işçilerin, grev uygulanan işyerinde sebep oldukları maddi zarardan işçilerin sendikaları sorumludur. İşçi ve işverenler arasında çıkacak uyuşmazlıklar Yüksek Hakem Kurulu'nca çözülür.

NOT: Grev hakkı sadece işçilere tanınmıştır. Memurların ve işverenlerin grev hakkı yoktur. Lokavt hakkı da sadece işverenlere tanınmıştır. Memurların ve işçilerin böyle bir hakkı yoktur.

Madde 42

Türkçe'den başka bir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında, Türk vatandaşlarına anadilleri olarak okutulabilir mi?

- ❖ Yabancı dille eğitim veren kurumlar hariç, Türkçe'den başka hiçbir dil eğitim öğretim kurumlarında, Türk vatandaşlarına anadilleri olarak okutulamaz.

Madde 65

Sosyal Devlet İlkesinin Sınırı nedir?

- ❖ Devlet sosyal ve ekonomik alanlardaki görevlerini, mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.

Madde 66-Madde 74

Siyasi Haklar-Aktif Statü Hakları-Katılma Hakları ve Ödevleri

Türk Vatandaşlığı Hakkı

Seçme, Seçilme ve Siyasi Faaliyette Bulunma Hakkı

Parti Kurma, Partilere Girme ve Partilerden Ayrılma Hakkı

Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı

Mal Bildirimi

Vatan Hizmeti ⇒ **Hem Hak Hem de Ödev**

Vergi Ödevi ⇒ **Sadece Ödev**

Dilekçe Hakkı

Madde 66

Türk vatandaşı kimdir?

- ❖ Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür. Türk babanın **veya** Türk ananın çocuğu Türk'tür.

Bir kimse hangi durumda vatandaşlıktan çıkarılabilir?

- ❖ Bir kimse, ancak vatana bağlılıkla bağdaşmayan bir eylemde bulunduğu zaman vatandaşlıktan çıkarılabilir.

Türk vatandaşlığına alma veya Türk vatandaşlığından çıkarma yetkisi kimindir?

- ❖ Türk vatandaşlığına alma veya Türk vatandaşlığından çıkarma yetkisi Bakanlar Kurulu'na aittir.

Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu kapatılabilir mi?

- ❖ Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu kapatılamaz.

Madde 67

1982 Anayasasına egemen olan seçim ilkeleri hangileridir?

- ❖ 1982 Anayasasına egemen olan seçim ilkeleri, genel oy, açık sayım ve döküm, serbest oy, gizli oy, eşit oy, tek dereceli seçimdir.

Şifre: GASGET

Genel Oy: Hukuk yaşantımıza 1934'te girmiştir. Dil, din, mezhep, ırk, cinsiyet ayrımı gözetmeksizin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup, 18 yaşını dolduran herkesin oy kullanabilmesidir. Oy kullanabilmek için seçmen sandık listesine kayıtlı olmak gerekir. Bu kuralın tek istisnası, yurt dışında yaşayan vatandaşların gümrük kapılarında oy kullanabilmesidir.

Açık Sayım ve Döküm: Hukuk yaşantımıza 1950'de girmiştir. Oy kullanma saatinin bitiminden itibaren, sandıkların açılarak, herkesin gözü önünde sayım yapılmasıdır.

Serbest Seçim: Seçmenlerin, baskı ve zorlama olmaksızın, oylarını özgürce kullanabilmesidir. Bu ilkeye göre seçmenler, oy kullanmaları için zorlanamaz. Ancak, 1982 Anayasasında meydana gelen 1987 değişikliği ile oy kullanmayanlara para cezası verilmesi bu özgürlüğü zedelemektedir.

Gizli Oy: Hukuk Yaşantımıza 1950'de girmiştir. Seçmenlerin oylarını gizlice kullanabilmesidir.

Eşit Oy: Dil, din, mezhep, ırk, cinsiyet, zenginlik, fakirlik ayrımı gözetmeksizin her seçmenin tek bir (1) oy hakkına sahip olabilmesidir.

Tek Dereceli Seçim: Hukuk yaşantımıza 1945'te girmiş, ancak tek dereceli ilk seçim 1946'de gerçekleştirilmiştir. Halkın, araya aracı girmeksizin, milletvekillerini doğrudan seçebilmesidir.

Madde 68

1982 Anayasasına göre kimler oy kullanabilir?

- ❖ 18 yaşını dolduran her Türk Vatandaşı seçme ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.

1982 Anayasasına göre kimler oy kullanamazlar?

- ❖ **Silah altında bulunan er ve erbaşlar:** Vatani görevini yapan kimseler oy kullanamaz. Ancak, mesleği icabı asker olanlar(Subay, Astsubay, Uzman Çavuş vs.) oy kullanabilir.
- ❖ **Askeri öğrenciler:** Oy kullanamaz.
- ❖ **Taksirli(kaza) suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler:** Yani bir kimse kazaen bir suç işlemişse oy kullanabilir. Ancak, kasten bir suç işlemişse oy kullanamaz.
- ❖ **Tutuklular:** Hakkında cezası kesinleşmemiş kişidir. Tutuklular oy kullanabilir.
- ❖ **Hükümlüler:** Hakkında cezası kesinleşmiş, yani hüküm verilmiş kişidir. Hükümlüler oy kullanamaz.

Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanabilir mi?

- ❖ Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanamaz.

Madde 69

1982 Anayasasına göre kimler siyasi partilere üye olabilir?

- ❖ 18 yaşını dolduran her Türk vatandaşı siyasi partilere üye olabilir.

1982 Anayasasına göre kimler siyasi partilere üye olamazlar?

- ❖ Hakimler ve savcılar,
- ❖ Yüksek yargı organları mensupları,
- ❖ Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları,
- ❖ Yükseköğretim öncesi öğrencileri(ilköğretim, lise),
- ❖ Memurlar siyasi partilere üye olamazlar.

Siyasi parti kurmak için önceden izin alınır mı?

- ❖ Siyasi parti kurmak için önceden izin alınmaz.

Bir siyasi partinin devlet yardımı alabilmesi için gerekli olan şart nedir?

- ❖ Bir siyasi partinin devlet yardımı alabilmesi için genel seçimlerden en az %7 oy alması gerekir.

Siyasi partiler ticari faaliyetlere girişebilir mi?

- ❖ Siyasi partiler, ticari faaliyetlere girişemezler.

Siyasi partilerin mali denetimini kim yapar?

- ❖ Siyasi partilerin mali denetimini Anayasa Mahkemesi yapar. Anayasa Mahkemesi, bu denetimi yaparken Sayıştay'dan sadece yardım alır.

Siyasi partilerin kapatılma davasını kim açar?

- ❖ Siyasi partilerin kapatılma davasını Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı açar.

Siyasi partileri kapatma davası nereye açılır?

- ❖ Siyasi partileri kapatma davası Anayasa Mahkemesine açılır.

Siyasi partiler tüzük ve programlarında nelere dikkat etmek zorundadır?

- ❖ Siyasi partiler devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz. Sınıf veya zümre diktatörlüğüne veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı amaçlayamaz. Suç işlenmesine teşvik edemez.

Bir siyasi parti, hangi halde kapatılır?

- ❖ Bir siyasi parti, tüzük ve programında belirtilen ilkelere uymadığı tespit edilir ve bu eylemlerin "**odağı**" haline geldiği tespit edilirse kapatılabilir.

Anayasa Mahkemesi temelli kapatma yerine farklı bir ceza da verebilir mi?

- ❖ Anayasa Mahkemesi, 1982 Anayasasında meydana gelen 2001 değişikliği ile, siyasi partiyi kapatma yerine, devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakabilir.

Temelli kapatılan bir parti, bir başka ad altında kurulabilir mi?

- ❖ Temelli kapatılan bir parti, bir başka ad altında kurulamaz.

Bir siyasi partinin temelli kapatılmasına beyan veya faaliyetleri ile sebep olan üyelere uygulanacak olan müeyyide nedir?

- ❖ Bir siyasi partinin temelli kapatılmasına sebep olan üyeleri, 5 yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve deneticisi olamaz.

Siyasi partiler yabancı kişiler veya kurumlardan yardım alabilir mi?

- ❖ Siyasi partiler yabancı kişiler veya kurumlardan maddi yardım alamaz. Aldıkları takdirde temelli olarak kapatılır.

Madde 73

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler ne ile konulur?

- ❖ Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerde artış, muaflik veya indirim yetkisi kimindir?

- ❖ Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerde artış, muaflik veya indirim yetkisi Bakanlar Kurulu'nundur.

Madde 74

Dilekçe hakkı nedir?

- ❖ Vatandaşların ve Türkiye'de ikamet eden yabancıların kendileriyle veya kamuyla ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara veya Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne yazı ile başvurmasıdır.

Madde 75

1982 Anayasasında meydana gelen 1995 değişikliği ile Türkiye Büyük Millet Meclisi kaç üyeden oluşmaktadır?

- ❖ 1982 Anayasasında meydana gelen 1995 değişikliği ile TBMM üye sayısı 450'den 550'ye çıkarılmıştır.

Madde 76

1982 Anayasasına göre milletvekili seçilebilme şartları nelerdir?

- ❖ Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak
- ❖ 25 yaşını doldurmak(1982 Anayasasında meydana gelen 2006 değişikliği)
- ❖ En az İlkokul mezunu olmak
- ❖ Kısıtlı olmamak
- ❖ Yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmış olmak(muafklar hariç)Kamu hizmetinden yasaklı olmamak
- ❖ Taksirli suçlar(kazaen işlenen suçlar) hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis cezası almamış olmak
- ❖ Yüz kızartıcı suç işlememiş olmak ve terör eylemlerine katılmamış olmak

NOT: Taksirli suçlardan dolayı bir kimse ceza alırsa sürenin önemi yoktur. Örneğin; bir kimse taksirli bir suç nedeniyle beş yıl hapis cezası alırsa milletvekili seçilebilir. Ancak, kasıtlı bir suç nedeniyle kişi toplam bir yıl veya daha fazla hapis cezası alırsa milletvekili seçilemez.

NOT: Yüz kızartıcı suçlar ve terör eylemleri nedeniyle ceza alan bir kimsenin cezası affa uğramış olsa dahi milletvekili seçilemez.

1982 Anayasasına göre kimler milletvekili seçilemez?

- ❖ Hakimler ve savcılar
- ❖ Yüksek yargı organları
- ❖ Yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları
- ❖ Yükseköğretim kurulu üyeleri
- ❖ Silahlı kuvvetler mensupları
- ❖ Memurlar

Görevlerinden çekilmedikçe aday olamazlar ve milletvekili seçilemezler.

Madde 77

1982 Anayasasına göre Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimleri kaç yılda bir yapılır?

- ❖ 1982 Anayasasına göre Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimleri dört yılda bir yapılır.
Dört yıllık süre dolmadan seçimin yenilenmesine(erken seçim) kimler karar verebilir?
- ❖ Dört yıllık süre dolmadan seçimin yenilenmesine karar verme yetkisi TBMM'ye veya Cumhurbaşkanına aittir.

Cumhurbaşkanının dört yıllık süre dolmadan seçimi yenileceği haller nelerdir?

- ❖ Yeni seçilen mecliste, başkanlık divanı seçiminden sonra 45 gün içinde yeni hükümetin kurulamaması,
- ❖ Başbakanın istifası üzerine 45 gün içinde yeni bir hükümet kurulamaması
- ❖ Yeni kurulan hükümetin göreve başlama sırasında güven oyu alamaması üzerine izleyen 45 gün içinde yeni hükümet kurulamaması ya da kurulduğu halde güvenoyu alamaması,
- ❖ Hükümetin güven isteminin reddedilmesi üzerine, 45 gün içinde yeni hükümetin kurulamaması ya da kurulduğu halde güven oyu alamaması,
- ❖ Hükümetin gensoru sonucu düşürülmesi üzerine 45 gün içinde yeni bir hükümet kurulamaması ya da kurulduğu halde güven oyu alamaması,

NOT: Bu şartlar gerçekleştiğinde Cumhurbaşkanı **Meclis Başkanı'na** danışarak seçimlerin yenilenmesine karar verir. Seçimler, yenileme kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasını takip eden 90. günden sonraki ilk Pazar günü yapılır.

NOT: 4 yıllık süre dolmadan TBMM tarafından seçimlerin yenilenmesi için anayasamızda herhangi bir şart bulunmamaktadır.

Görev süresi biten bir milletvekili tekrar seçilebilir mi?

- ❖ Görev süresi biten bir milletvekili tekrar seçilebilir.

Yenilenmesine karar verilen meclisin yetkileri ne zaman son bulur?

- ❖ Yenilenmesine karar verilen meclisin yetkileri, yeni meclisin seçilmesine kadar sürer.

Madde 78

1982 Anayasasına göre savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkan görülmezse ne olur?

- ❖ Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkan görülmezse, Türkiye Büyük Millet Meclisi, seçimlerin bir yıl geriye bırakılmasına karar verebilir. Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa aynı şekilde uzatılabilir.

Genel seçim nedir?

- ❖ Türkiye genelinde dört yılda bir yapılan milletvekili seçimine *genel seçim* denir.

Yerel seçim nedir?

- ❖ Türkiye genelinde beş yılda bir yapılan mahalli idareler(belediye, muhtarlık) seçimlerine denir.

Ara seçim nedir?

- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliklerinde boşalma olması halinde(milletvekillerinin ölümü, istifası vs.) sadece boşalan milletvekilleri için yapılan seçime denir.

Ara seçimin şartları nelerdir?

- ❖ Ara seçim, her seçim döneminde(yanidört yılda bir) bir defa yapılır.
- ❖ Genel seçimlere bir yıl kala ara seçim yapılamaz.
- ❖ Genel seçimden 30 ay geçmedikçe ara seçime gidilemez. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, TBMM üye tam sayısının %5'ini bulduğu hallerde(28 milletvekili) ara seçimler üç ay içinde yapılır.

NOT: Yukarıda yazılı hallerden ayrı olarak bir ilin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde hiç üyesinin kalmaması halinde boşalmayı takip eden 90 günden sonraki ilk Pazar günü ara seçim yapılır. Bu durumda yukarıda belirtilen şartlara uyulmaz.

NOT: Ara seçim, ülke genelinde değil sadece belirli illerde yapılır.

Madde 79

Seçim süresince ve seçimden sonra seçim ile ilgili bütün şikayet ve itirazları inceleme ve karara bağlama yetkisi kimindir?

- ❖ Seçim süresince ve seçimden sonra seçim ile ilgili bütün şikayet ve itirazları inceleme ve karara bağlama yetkisi Yüksek Seçim Kurulundur.

Yüksek Seçim Kurulu yüksek bir mahkemedir?

- ❖ Yüksek Seçim Kurulu, yüksek bir mahkeme değildir. Ancak, kararları kesindir. Yani, kararları aleyhine başka bir merciye başvurulamaz.

Yüksek Seçim Kurulu üyeleri kimlerden oluşur?

- ❖ Yüksek Seçim Kurulu, 7 asil, 4 yedek üyeden oluşur. Üyelerinin 6'sı Yargıtay, 5'i Danıştay içinden seçilir.

Madde 80

Milletvekilleri seçildikleri bölgeyi veya kendilerini seçenleri mi temsil eder?

- ❖ Milletvekilleri seçildikleri bölgeyi veya kendilerini seçenleri değil bütün milleti temsil eder.(Temsili demokrasi)

Madde 82

Milletvekilleri devlet veya diğer kamu tüzel kişilerinde veya bunlara bağlı kuruluşlarda çalışabilir mi?

- ❖ Milletvekilleri devlet veya diğer kamu tüzel kişilerinde veya bunlara bağlı kuruluşlarda çalışamazlar.

Milletvekilleri ticaret yapabilir mi?

- ❖ Milletvekilleri ticaret yapabilir.

Madde 83

Yasama sorumsuzluğu nedir?

- ❖ Milletvekillerinin mecliste kullandığı oy ve sözlerini, mecliste ileri sürdükleri düşüncelerini, meclis tarafından başka bir karar alınmadıkça, meclis dışında da tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu olmamalarına *yasama sorumsuzluğu* denir.

NOT: Yasama sorumsuzluğu denilince aklımıza siyasi sorumluluk gelecektir.

Yasama dokunulmazlığı nedir?

- ❖ Milletvekillerinin seçimden önce veya seçimden sonra işlediği bir suç nedeniyle, meclisin kararı olmadıkça tutulmamasına, sorgulanmamasına, yargılanmamasına *yasama dokunulmazlığı* denir.
- ❖ Ancak, milletvekili ağır cezayı gerektiren suçüstü halinde yakalanır veya devletin bölünmez bütünlüğüne kastederse meclisin kararı olmadan da tutuklanıp yargılanabilir.

NOT: Yasama dokunulmazlığı denilince aklımıza suç veya cezai sorumluluk gelecektir. Ancak, bu halde yetkili makam, durumu hemen Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bildirmek zorundadır.

Yasama dokunulmazlığını kim kaldırır?

- ❖ Yasama dokunulmazlığını Türkiye Büyük Millet Meclisi kaldırır.
Milletvekili, milletvekili seçilmeden önce veya milletvekili seçildikten sonra bir ceza alırsa, ceza hükmü ne zaman yerine getirilir?
- ❖ Milletvekili, milletvekili seçilmeden önce veya milletvekili seçildikten sonra bir ceza alırsa, ceza hükmünün yerine getirilebilmesi için milletvekilliği sıfatının sona ermesi beklenir. Ancak milletvekilinin, milletvekilliği süresince zaman aşımı işlemez.

Madde 84

Milletvekilliğini düşüren haller nelerdir?

- ❖ Milletvekilinin istifası (Meclis onaylarsa)
- ❖ Milletvekilinin kesin hüküm giymesi veya kısıtlanması (Mahkeme kararının genel kurula bildirilmesiyle)
- ❖ Milletvekilinin devlet veya diğer kamu tüzel kişilerinde veya bunlara bağlı kuruluşlarda çalışması (Meclis onaylarsa)
- ❖ Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde 5 birleşim günü katılmaması (Meclis onaylarsa)
- ❖ Partisinin temelli kapatılmasına sebep olursa (Anayasa Mahkemesi'nin kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla) milletvekilliği sıfatı düşer.
Partisinin temelli kapatılmasına sebep olan milletvekili başka bir partide görev alabilir mi?

- ❖ Partisinin temelli kapatılmasına sebep olan milletvekili, temelli kapatmaya ilişkin kararın resmi gazetede yayımlanmasından itibaren beş yıl süreyle başka bir partinin kurucusu, denetçisi, üyesi olamaz.

Madde 85

Milletvekilliği düşürülen veya yasama dokunulmazlığı kaldırılan bir milletvekili ne yapabilir?

- ❖ Milletvekilliği düşürülen veya yasama dokunulmazlığı kaldırılan bir milletvekili, 7 gün içinde Anayasa Mahkemesine itiraz edebilir. Anayasa Mahkemesi, 15 gün içinde itiraz istemini karara bağlar.

NOT: Dokunulmazlığı kaldırılan veya milletvekilliği düşürülen milletvekilinin yerine başka bir milletvekili de Anayasa mahkemesine itiraz edebilir.

Madde 87

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri nelerdir?

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri:

- ❖ Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak
- ❖ Bakanlar Kurulu ve Bakanları denetlemek
- ❖ Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek
- ❖ Bütçe ve kesin hesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek
- ❖ Para basılmasına ve savaş ilanına karar vermek
- ❖ Milletler arası antlaşmaları kabul etmek
- ❖ TBMM üye tam sayısının 3/5 çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilan etmek
NOT: Genel af belirli şartları taşıyan herkesi; özel af ise bir kişiyi ilgilendirir.

Madde 88

Kanun teklif etmeye kimler yetkilidir?

- ❖ Kanun teklif etmeye Bakanlar Kurulu ve milletvekilleri yetkilidir. Bakanların önerisine *tasarı*, milletvekillerinin önerisine ise *teklif* denir.

Kanunlar için toplantı-teklif yeter sayısı nedir?

- ❖ Kanunlar için toplantı-teklif yeter sayısı TBMM üye tam sayısının 1/3'ü, yani 184 milletvekilidir.

Kanunlar için kabul-karar yeter sayısı nedir?

- ❖ Kanunlar için kabul- karar yeter sayısı TBMM üye tam sayısının 1 /4 ünün 1 fazlası, yani 139 milletvekilidir.

Madde 89

Temel kavramların genelden özele doğru veya üstünlük bakımından sıralanışı nasıldır?

Anayasa ⇒ Uluslararası antlaşma ⇒ Kanun ⇒ Kanun Hükmünde Kararname ⇒ Tüzük ⇒ Yönetmelik (Sirküler, genelge, kararname, tebliğler dergisi)

Kanunlar, yasalasma evresine kadar nasıl bir süreç izler?

- ❖ Kanunlar, önce Meclis komisyonlarında görüşülür. Meclis Komisyonlarının kabul ettiği öneriler, Türkiye Büyük Millet Meclisince de kabul edilirse, Cumhurbaşkanına gelir. Cumhurbaşkanı, öneriyi onaylarsa 15 gün içinde Resmi Gazete'de yayımlar.

NOT: Cumhurbaşkanı, 15 günlük süre içinde kanunu yayımlamaz; veto da etmezse, kanun onaylanmış sayılır.

- ❖ Cumhurbaşkanının veto ettiği öneriler, Türkiye Büyük Millet Meclisince aynen, yani, değişiklik yapılmadan kabul edilirse Cumhurbaşkanı öneriyi 15 gün içinde Resmi Gazete'de yayımlamak zorundadır. Ancak bu durumda Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açabilir.
- ❖ Cumhurbaşkanının veto ettiği öneriler, Türkiye Büyük Millet Meclisince değiştirilerek kabul edilip Cumhurbaşkanına gönderilirse, Cumhurbaşkanı, öneriyi tekrar veto edebilir.

Kanunların şekil veya esas bakımından anayasaya aykırılığı gerekçesiyle, Anayasa Mahkemesi'ne dava açma yetkisi kimlere aittir?

- ❖ Kanunların şekil bakımından anayasaya aykırılığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açma yetkisi, Cumhurbaşkanına veya TBMM üye tam sayısının 1/5'i tutarındaki üyelere aittir.
- ❖ Kanunların esas bakımından anayasaya aykırılığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açma yetkisi, Cumhurbaşkanına, iktidar partisi meclis grubuna, ana muhalefet partisi meclis grubuna veya TBMM üye tam sayısının 1/5'i tutarındaki üyelere aittir.

Kanunların şekil veya esas bakımından anayasaya aykırılığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açma süresi kaç gündür?

- ❖ Şekil bozukluğu gerekçesiyle iptal davası açma süresi, kanunun Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren 10 gün; esas bozukluğu gerekçesiyle iptal davası açma süresi, kanunun Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren 60 gündür.

Kanunlar nasıl yürürlüğe girer?

- ❖ Kanunlar, genel olarak, Resmi Gazete ile yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer. Ancak, yürürlük tarihi olarak ayrı ve özel bir tarih belirtilmiş ise o tarihte, herhangi bir tarih belirtilmemiş ise, Resmi Gazete'de yayımlanmalarını takip eden 45. günde yürürlüğe girer.

Cumhurbaşkanına kanunları kısmi veto etme yetkisi ne zaman tanınmıştır?

- ❖ 1982 Anayasasında meydana gelen 2001 değişikliği ile Cumhurbaşkanına kanunları kısmi veto etme yetkisi tanınmıştır. Buna göre Cumhurbaşkanı sadece veto edeceği maddeleri meclise gönderirken, onayladığı maddeleri Resmi Gazete'de yayımlayabilir.

Cumhurbaşkanının veto edemediği tek kanun hangisidir?

- ❖ Cumhurbaşkanının veto edemediği tek kanun, bütçe kanunudur.
Cumhurbaşkanı, bütçe kanununa karşı Anayasa Mahkemesine iptal davası açabilir mi?
- ❖ Cumhurbaşkanı, bütçe kanununa karşı Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açabilir.
Bütçe Kanunu ne zaman yürürlüğe girer?
- ❖ Bütçe Kanunu, mali yıl başlangıcında, yani 1 Ocakta yürürlüğe girer.
Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütçe ile ilgili görüşmelere ne zaman başlanır?
- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütçe ile ilgili görüşmelere mali yıl başlangıcından (1 Ocaktan) 75 gün önce başlanır.
Bütçe Kanununu kim hazırlar, kim kabul eder, kim onaylar ve kim yayınlar?
- ❖ Bütçe Kanununu Bakanlar Kurulu hazırlar, TBMM kabul eder, Cumhurbaşkanı ise onaylar ve yayınlar.
Kesin Hesap Kanunu nedir?
- ❖ Bütçenin denetimini Türk Milleti adına Sayıştay yapar. Buna *Kesin Hesap Kanunu* denir. Bakanlar Kurulu, mali yıl sonundan başlayarak en geç 7 ay sonra bütçe ile ilgili kesin raporu Sayıştay'a verir.
Bakanlar Kurulu'na Kanun Hükmünde Kararname ile bütçede değişiklik yapma yetkisi verilebilir mi?
- ❖ Bakanlar Kurulu'na Kanun Hükmünde Kararname ile bütçede değişiklik yapma yetkisi verilemez.

Madde 90

Uluslararası antlaşmaları kim kabul eder, kim onaylar ve Resmi Gazete'de yayımlar?

- ❖ Uluslararası antlaşmaları TBMM kabul eder, Cumhurbaşkanı onaylar ve Resmi Gazete'de yayımlar.
Hangi Uluslararası antlaşmalar TBMM'nin kabulüne gerek olmaksızın doğrudan Resmi Gazete'de yayımlanır?
- ❖ Ekonomik, teknik, ticari ilişkileri düzenleyen, süresi bir yılı aşmayan uluslararası antlaşmalar, devlet maliyesine yükümlülük getirmemek, kişi hallerine ve Türklerin yabancı memleketlerdeki mülkiyetlerine dokunmamak şartı ile Resmi Gazete ile yayımlanarak yürürlüğe girer. Ancak bu durumda, Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak 2 ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur.
Uluslararası antlaşmanın bir hükmü ile yasanın veya Anayasanın bir hükmü çatışırsa ne olur?
- ❖ 1982 Anayasasında meydana gelen 2004 değişikliği ile uluslararası antlaşmanın geçerli olacağı benimsenmiştir. Ancak bu durum uluslararası antlaşmanın Anayasadan daha üstün olduğu anlamına gelmez.
Uluslararası antlaşmanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulabilir mi?
- ❖ Uluslararası antlaşmanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz.

Madde 91

Anayasamıza göre Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi kimindir?

- ❖ Olağan dönemde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi Bakanlar Kurulu'nun, olağanüstü dönemde ise Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nundur.
Anayasamıza göre Kanun Hükmünde Kararnameleri kabul etme ve onaylama yetkisi kimindir?
- ❖ Anayasamıza göre Kanun Hükmünde Kararnameleri kabul etme ve onaylama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisindedir.

Kanun Hükmünde Kararname çıkarabilmek için yetki kanununa gerek var mıdır?

- ❖ Olağan dönemde Kanun Hükmünde Kararname çıkarabilmek için meclisten yetki kanunu alınırken, olağanüstü dönemde Kanun Hükmünde Kararname çıkarabilmek için meclisten yetki kanunu alınmaz.

Kanun Hükmünde Kararname çıkarabilmek için verilen yetki kanununda hangi hususların bulunması gerekir?

- ❖ Yetki kanununda, çıkarılacak Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, kapsamı, ilkeleri, kullanma süresi ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağı gösterilir. **Bakanlar Kurulu'nun düşürülmesi veya istifa etmesi, belirli bir süre için verilmiş olan Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisini sona erdirir mi?**

- ❖ Bakanlar Kurulu'nun düşürülmesi veya istifa etmesi, belirli bir süre için verilmiş olan Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisini sona erdirmez.

Temel hak ve özgürlükler Kanun Hükmünde Kararname ile kısıtlanabilir mi?

- ❖ Temel hak ve özgürlükler ancak kanun ile kısıtlanabilirken, istisnaen olağanüstü dönemlerde Kanun Hükmünde Kararnamelerle de kısıtlanabilir. Ancak, olağan dönemlerde Kanun Hükmünde Kararname ile kısıtlanamaz.

Kanun Hükmünde Kararnameler hukuk yaşantımıza ne zaman girmiştir?

- ❖ Kanun Hükmünde Kararnameler hukuk yaşantımıza 1961 Anayasasında meydana gelen 1971 değişikliği ile girmiştir.

Madde 92

Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine, yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına veya savaş ilanına karar verme yetkisi kimindir?

- ❖ Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine, yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına veya savaş ilanına karar verme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir

Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde veya ara vermede iken ülke silahlı saldırıya uğrar ve bu sebeple silahlı kuvvet kullanılmasına karar verilmesi kaçınılmaz olursa, bu durumda silahlı kuvvetleri kullanma yetkisi kimindir?

- ❖ Bu durumda silahlı kuvvetleri kullanma yetkisi Cumhurbaşkanındır.

Madde 93

Yasama yılı ne demektir?

- ❖ Meclisin çalışmalarına başladığı 1 Ekim tarihinden, ertesi yılın 1 Ekimine kadar geçen süreye *yasama yılı* denir.

Yasama dönemi ne demektir?

- ❖ İki genel seçim arasında geçen süreye *yasama dönemi* denir.

Birleşim ne demektir?

- ❖ Genel Kurulun belirli bir günde açılan toplantısına *birleşim* denir.

Oturum ne demektir?

- ❖ Bir birleşim içinde ara vermeden yapılan toplantıya *oturum* denir.

- ❖ **Siyasi parti grubu ne demektir?**

Aynı siyasi partiye mensup 20 milletvekiline *siyasi parti grubu* denir. Bu sayı 1961 Anayasasında 10 milletvekili iken, 1982 Anayasasında 20 milletvekiline çıkarılmıştır.

Siyasi parti gruplarının yapabileceği işler nelerdir?

- ❖ Meclis Başkanlık Divanında üye bulundurmak,
- ❖ Gensoru, genel görüşme, meclis araştırması önergesi vermek,
- ❖ Kapalı oturum yapılmasını istemek,

- ❖ İktidar ve ana muhalefet partisi meclis gruplarınca Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açmak,
- ❖ Cumhurbaşkanı'nca seçimlerin yenilenmesi durumunda, geçici Bakanlar Kuruluna, üye göndermek,

NOT: Milletvekillerinin tek başına yapacakları konuşmalarda süre 10 dakika iken, siyasi parti grupları adına yapacakları konuşmalarda süre 20 dakikadır.

Siyasi parti gruplarının yamayacakları işler nelerdir?

- ❖ Meclis Başkanı için aday gösteremezler.
- ❖ Meclis soruşturması ile ilgili görüşme yapamazlar.
- ❖ Yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili görüşme yapamazlar.
- ❖ Bakanlar Kurulu'na katılacak üyeleri tespit edemezler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısı ne demektir?

- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan 550 milletvekilini ifade eder

Basit çoğunluk ne demektir?

- ❖ Seçime giren adaylardan en fazla oyu alan adayın çoğunluğunu ifade eder. Örneğin iki adaydan biri 30, diğeri 20 oy alırsa, 30 oy alan aday basit çoğunluğu elde etmiş sayılır. Ancak basit çoğunluk, salt çoğunluktan fazla olamaz.

Salt çoğunluk ne demektir?

- ❖ Toplam oyların yarısından bir fazlasını alan adayın çoğunluğunu ifade eder. Örneğin 100 ün salt çoğunluğu 51'dir.

Nitelikli çoğunluk ne demektir?

- ❖ Salt çoğunluktan daha fazla olan çoğunluğu ifade eder. Yani 100'ün nitelikli çoğunluğu 51'den(51 hariç) 99'a kadar(99 dahil) olan çoğunluktur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, ne zaman çalışmalara başlar?

- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisi, her yıl Ekim ayının ilk günü kendiliğinden toplanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir yasama yılında en çok kaç ay tatil yapabilir?

- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir yasama yılında en çok üç ay tatil yapabilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni toplantıya çağırma yetkisi kimindir?

- ❖ Ara verme veya tatil sırasında meclisi doğrudan doğruya veya Bakanlar Kurulu'nun istemi üzerine Cumhurbaşkanı toplantıya çağırır.
- ❖ Bunun dışında Meclis Başkanı da doğrudan doğruya veya TBMM üye tamsayısının 1/5'inin yazılı istemi üzerine meclisi toplantıya çağırır.

Madde 94

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı kimlerden oluşur?

- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı Meclis Başkanı, Başkanvekilleri, Katip üyeler ve İdare Amirlerinden oluşur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı üyelerinin görev süresi kaç yıldır?

- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı üyeleri için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci seçilenlerin görev süresi yine iki yıldır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı meclis dışından seçilebilir mi?

- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı sadece meclis içinden seçilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı kaç oy ile seçilir?

- ❖ TBMM, üye tamsayısının 1/3'i ile toplandıktan sonra (toplantı yeter sayısı) oylamalara geçilir.

1. tur ⇒ 2/3 (367 Milletvekili)
2. tur ⇒ 2/3 (367 Milletvekili)
3. tur ⇒ Salt Çoğunluk (276 Milletvekili)

4. tur ⇒ 3. turda en fazla oy alan iki aday içinden en fazla oyu alan Meclis Başkanı seçilir.
NOT: TBMM Başkanı meclis içinden ve gizli oyla seçilir. Başkanlık seçimi, seçime başlandığı tarihten itibaren 5 gün içinde sonuçlandırılır.

TBMM Başkanı ve Başkanvekilleri tarafsız olmak zorunda mıdır?

- ❖ TBMM Başkanı ve Başkanvekilleri kendi partilerini ilgilendiren toplantılar haricindeki toplantılarda tarafsız olmak zorundadırlar. Katip üyeler ve idare amirleri bu hükmün dışındadır.

Cumhurbaşkanının hastalanması, ölmesi, yurt dışına çıkması durumunda Cumhurbaşkanlığı makamına kim vekalet eder?

- ❖ Cumhurbaşkanının hastalanması, ölmesi, yurt dışına çıkması durumunda Cumhurbaşkanlığı makamına TBMM Başkanı vekalet eder.

Madde 95

İç tüzüklerin iptal davası nereye açılır?

- ❖ İç tüzüklerin iptal davası Anayasa Mahkemesi'ne açılır.
- ❖ İç tüzükleri kim onaylar ve Resmi Gazete'de yayımlar?
- ❖ İç tüzükleri TBMM Başkanı onaylar ve Resmi Gazete'de yayımlar.

Madde 96

Bir bakanın yerine kim oy kullanabilir?

- ❖ Bir bakanın yerine başka bir bakan oy kullanabilir. Ancak bu durumda bir bakan kendi oyu ile birlikte en çok iki oy kullanabilir.

NOT: Dışarıdan atanan, yani milletvekili olmayan bir bakan(Örn: Kemal Derviş) anayasa değişikliklerinde oy kullanamaz. Ancak, yasa değişikliklerinde oy kullanabilir.

Bir milletvekilinin yerine başka bir milletvekili oy kullanabilir mi?

- ❖ Bir milletvekilinin yerine başka bir milletvekili oy kullanamaz.
- NOT:** Dokunulmazlığı kaldırılan veya milletvekilliği düşürülen bir milletvekilinin yerine başka bir milletvekili Anayasa Mahkemesi'ne itiraz edebilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde toplantı ve karar yeter sayıları nelerdir?

- ❖ Anayasada başkaca bir hüküm yoksa TBMM üye tam sayısının en az 1/3'i ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verilir. Ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tam sayısının 1/4'inin bir fazlasından az olamaz.
- NOT:** Yani toplantı yeter sayısı TBMM üye tam sayısının 1/3'i (139 Milletvekili), karar yeter sayısı ise TBMM üye tam sayısının 1/4 +1'i (184 Milletvekili)dir. Genel kural bu olmakla birlikte Meclis Başkanlığı, Anayasa değişikliği gibi konularda toplantı yeter sayısı aynı, karar yeter sayısı farklı oranlara tabii tutulmuştur.

Madde 98-99-100

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yolları nelerdir?

- ❖ Soru, genel görüşme, meclis araştırması, meclis soruşturması ve gensorudur.
- Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yollarının hangilerinde hükümetin, Başbakanın veya bakanların doğrudan sorumluluğu gündeme gelmez?**
- ❖ Soru, genel görüşme ve meclis araştırmasında hükümetin, Başbakanın veya bakanların doğrudan sorumluluğu gündeme gelmez iken gensoru ve meclis soruşturmasında hükümetin, Başbakanın veya bakanların doğrudan sorumluluğu gündeme gelir.
- Genel görüşme önergesini kimler isteyebilir?**
- ❖ Genel görüşme önergesini hükümet, siyasi parti grupları veya en az 20 yirmi milletvekili isteyebilir.

Meclis araştırması önergesini kimler isteyebilir?

- ❖ Meclis araştırması önergesini hükümet, siyasi parti grupları veya en az 20 milletvekili isteyebilir.

Hangi konular hakkında meclis araştırması önergesi istenemez?

- ❖ Devlet sırları ile ticari sırlar hakkında meclis araştırması önergesi istenemez.

Hangi durumda meclis soruşturması önergesi istenebilir?

- ❖ Suç işleyen Başbakan veya ilgili bakanın *cezai sorumluluğunun* araştırılması için meclis soruşturması önergesi istenebilir.

NOT: Milletvekilleri hakkında meclis soruşturması önergesi verilemez.

Meclis soruşturması önergesini kimler isteyebilir?

- ❖ Meclis soruşturması önergesini T BMM üye tamsayısının 1/10'i tutarındaki üyeler isteyebilir.

Meclis soruşturması sonucunda Başbakan veya bir bakanın Yüce Divan'a gönderilebilmesi için ne kadar oy gerekir?

- ❖ Meclis soruşturması sonucunda Başbakan veya bir bakanın Yüce Divan'a gönderilebilmesi için TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyu gerekir.

Başbakan Yüce Divan'a gönderilirse hükümetin durumu ne olur?

- ❖ Başbakan Yüce Divan'a gönderilirse hükümet istifa etmiş sayılır. Ancak Başbakanın milletvekilliği sıfatı devam eder.

Bakan Yüce Divan'a gönderilirse bakanlığın durumu ne olur?

- ❖ Bakan Yüce Divan'a gönderilirse sadece bakanlık sıfatı düşer, milletvekilliği sıfatı devam eder.

Dokunulmazlığı kim kaldırır?

- ❖ Anayasamıza göre dokunulmazlığı Türkiye Büyük Millet Meclisi kaldırır.

Gensoru önergesi hangi durumda istenebilir?

- ❖ Hükümetin, Başbakanın veya bakanın başarısızlığı nedeniyle siyasi sorumluluğunun araştırılması için istenebilir.

NOT: Milletvekilleri hakkında gensoru önergesi istenemez.

NOT: Görev süresi bitmiş Başbakan veya Bakanlar hakkında meclis soruşturması önergesi verilirken, gensoru önergesi görev süresi bitmiş Başbakan veya Bakanlar hakkında verilemez. Gensoru önergesi, ancak, Başbakanın veya bakanın görevi esnasında verilir.

Gensoru önergesini kimler isteyebilir?

- ❖ Gensoru önergesini siyasi parti grupları veya en az 20 milletvekili isteyebilir.

Gensoru önergesi sonucunda hükümetin, Başbakanın, bakanın düşürülebilmesi için ne kadar oy gerekir?

- ❖ Gensoru önergesi sonucunda hükümetin, Başbakanın, bakanın düşürülebilmesi için TBMM üye tamsayısının salt çoğunun oyu gerekir.

Madde 101

Cumhurbaşkanı seçilebilme yeterlilik şartları nelerdir?

- ❖ 40 yaşını doldurmak
- ❖ Yükseköğrenim görmek
- ❖ Milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olmak

Cumhurbaşkanının görev süresi kaç yıldır?

- ❖ Cumhurbaşkanının görev süresi 5 yıldır. Bir kimse en fazla iki kez Cumhurbaşkanı seçilebilir. (5 + 5)

Cumhurbaşkanı sadece meclis içinden mi seçilebilir?

- ❖ Cumhurbaşkanı meclis içinden seçilebildiği gibi, meclis dışından da seçilebilir.

Cumhurbaşkanının meclis içinden veya dışından aday gösterilebilmesi için gerekli şartlar nelerdir?

- ❖ Cumhurbaşkanının meclis içinden veya dışından aday gösterilebilmesi için 20 milletvekilinin imzası gerekir. Bunun dışında:
 - ❖ 40 yaşını doldurmak,
 - ❖ Yükseköğrenim görmek,
 - ❖ Milletvekili seçilebilme yeterliliğine sahip olmak gerekir.
- Bir kimse iki kez Cumhurbaşkanı seçilebilir mi?**
- ❖ Anayasamıza göre bir kimse en fazla iki kez Cumhurbaşkanı seçilebilir(5+5)
- Seçilen Cumhurbaşkanının partisi ile ilişkisi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer mi?**
- ❖ Seçilen Cumhurbaşkanının partisi ile ilişkisi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Madde 102

Seçilen yeni Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar Cumhurbaşkanlığı makamına kim vekalet eder?

- ❖ Seçilen yeni Cumhurbaşkanı göreve başlayıncaya kadar Cumhurbaşkanlığı makamına eski Cumhurbaşkanı vekalet eder.

Cumhurbaşkanlığı seçimi nasıl gerçekleştirilir?

- ❖ Cumhurbaşkanını halk seçer. Birinci tur oylamada halkın kullandığı toplam geçerli oyların salt çoğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. Birinci turda bu çoğunluk sağlanamazsa birinci oylamayı takip eden 2 hafta sonra(Pazar günü) ikinci tur oylama yapılır. İkinci tura, birinci turda en fazla oy alan iki aday katılır. Yine halk tarafından kullanılan geçerli oyların salt çoğunu alan aday cumhurbaşkanı seçilir. İkinci tura tek aday kalması durumunda oylama referandum(Evet-Hayır) şeklinde yapılır. Halk tarafından kullanılan geçerli oyların salt çoğu evet ise cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

Cumhurbaşkanlığı seçimi kaç günde sonuçlandırılır?

- ❖ Cumhurbaşkanlığı seçimine başlandığı tarihten itibaren 60 gün içinde sonuçlandırılır.

Cumhurbaşkanlığı seçimi ne zaman yapılır?

- ❖ Cumhurbaşkanının görev süresinin dolmasından önceki 60 gün içinde tamamlanır. Ölüm,istifa gibi durumlarda ise boşalmayı takip eden 60 gün içinde tamamlanır.

Madde 104

Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasından kim sorumludur?

- ❖ Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasından Cumhurbaşkanı sorumludur.

Cumhurbaşkanının yasama ile ilgili görevleri nelerdir?

- ❖ Yasama yılının ilk günü, Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşması yapmak
- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisini toplantıya çağırarak
- ❖ Kanunları yayımlamak
- ❖ Kanunları veto etmek (Meclise geri göndermek)
- ❖ Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli görürse halkoyuna sunmak
- ❖ Kanunların, kanun hükmünde kararname, TBMM iç tüzüğüne şekil veya esas bakımından iptali istemi ile Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açmak
- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar vermek

Cumhurbaşkanının yürütme alanına ilişkin görevleri nelerdir?

- ❖ Başbakanı atamak ve istifasını kabul etmek
- NOT:** Başbakan sadece meclis içinden Cumhurbaşkanıca atanır.
- ❖ Başbakanın teklifi üzerine bakanları atamak ve görevlerine son vermek

NOT: Bakanları Başbakan seçer, Cumhurbaşkanı atar. Bakanlar meclis içindeki milletvekillerinden seçilebildiği gibi, milletvekili seçilebilme yeterliliğine sahip adaylar içinden meclis dışından da seçilebilir. Örneğin; Kemal Derviş

- ❖ Gerekli gördüğünde Bakanlar Kurulu'na başkanlık etmek veya Bakanlar Kurulu'nu başkanlığı altında toplantıya çağırarak

NOT: Yürütme organı, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanlardan oluşur. Hükümet, Başbakan ve bakanlardan oluşur. Bakanlar Kurulu, Başbakan ve Bakanlardan oluşur.

- ❖ Yabancı ülkelere Türk Devletinin temsilcilerini (diplomat) göndermek, Türkiye Cumhuriyeti'ne gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul etmek
- ❖ Milletlerarası antlaşmaları onaylamak ve yayımlamak
- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk silahlı Kuvvetleri'nin başkomutanlığını temsil etmek
- ❖ Meclis tatilde iken ülkenin silahlı saldırıya uğraması durumunda Türk silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermek
- ❖ Genelkurmay Başkanını atamak

NOT: Genelkurmay Başkanını Bakanlar Kurulu seçer.

- ❖ Milli Güvenlik Kurulu'nu toplantıya çağırarak
- ❖ Milli Güvenlik Kurulu'na başkanlık etmek
- ❖ Bakanlar Kurulu ile birlikte sıkıyönetim ilan etmek
- ❖ Bazı kararnamelemleri imzalamak
- ❖ Sürekli hastalık, sakatlık, kocama sebebiyle belirli kişilerin cezalarını affetmek

NOT: Özel af, bir kişi için çıkarılır. Bu yetki TBMM'nin ve Cumhurbaşkanı'nındır. Genel af ise, belirli şartları taşıyan herkesi için çıkarılır. Bu yetki Türkiye Büyük Millet Meclisindedir.

- ❖ Devlet Denetleme Kurulu üyelerini ve başkanını atamak
- ❖ Devlet Denetleme Kurulu'na inceleme, araştırma ve denetleme yaptırmak
- ❖ YÖK üyelerini seçmek
- ❖ Rektörleri seçmek

Cumhurbaşkanının yargı ile ilgili görevleri nelerdir?

- ❖ Anayasa Mahkemesi üyelerini, Danıştay üyelerinin 1/4'ini, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı vekilini, Askeri Yargıtay üyelerini, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini, Uyuşmazlık Mahkemesi üyelerini, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerini vs. seçmek

Madde 105

Cumhurbaşkanı, tek başına yapabileceği işlemlerden dolayı sorumlu mudur?

- ❖ Cumhurbaşkanı, tek başına yapabileceği işlemlerden dolayı sorumlu değildir.

Cumhurbaşkanının tek başına (Resen) imzaladığı kararlara karşı, Anayasa Mahkemesi'ne veya başka bir merciiye başvurulabilir mi?

- ❖ Cumhurbaşkanının tek başına (Resen) imzaladığı kararlara karşı, Anayasa Mahkemesi'ne veya başka bir merciiye başvurulamaz.

Karşı imza kuralı nedir?

- ❖ Cumhurbaşkanının Başbakan veya ilgili bakanlar ile birlikte yaptığı işlemlere karşı imza kuralı denir.

Cumhurbaşkanının Başbakan veya ilgili bakan ile yaptığı işlemlerden kim sorumludur?

- ❖ Cumhurbaşkanının Başbakan veya ilgili bakan ile yaptığı işlemlerden, işlemi yaptığı Başbakan veya ilgili bakan sorumludur.

Cumhurbaşkanı hangi halde sorumludur?

- ❖ Cumhurbaşkanı ancak vatana ihanetten dolayı sorumlu tutulabilir. Bunun için TBMM üye tamsayısının 1/3'nin teklifi, TBMM üye tamsayısının 3/4'ünün kabulü gerekir. Bu durumda Anayasa Mahkemesi, Yüce Divan sıfatıyla Cumhurbaşkanını yargılar.

Madde 106

Cumhurbaşkanının hastalanması, yurt dışına çıkması gibi geçici sebeplerle görevinden ayrılması hallerinde cumhurbaşkanlığı makamına kim vekalet eder?

- ❖ Cumhurbaşkanının hastalanması, yurt dışına çıkması gibi geçici sebeplerle görevinden ayrılması hallerinde cumhurbaşkanlığı makamına Meclis Başkanı vekalet eder.
Cumhurbaşkanının ölümü, istifası, çekilmesi veya başka bir sebeple Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması halinde yenisi seçilene kadar Cumhurbaşkanlığına kim vekalet eder?
- ❖ Cumhurbaşkanının ölümü, istifası, çekilmesi veya başka bir sebeple Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması halinde yenisi seçilene kadar Cumhurbaşkanlığına Meclis Başkanı vekalet eder.

Madde 107

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi nedir?

- ❖ Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşu, teşkilat ve çalışma esasları, personel atama işlemlerini düzenleyen kararnameye denir.
Cumhurbaşkanlığı kararnamesini kim hazırlar?
- ❖ Cumhurbaşkanlığı kararnamesini Cumhurbaşkanı hazırlar.
Cumhurbaşkanlığı kararnamesi yargısal denetime tabi midir?
- ❖ Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin yargısal denetimi yoktur.
Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hukuk yaşantımıza hangi anayasa ile girmiştir?
- ❖ Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hukuk yaşantımıza 1982 Anayasası ile girmiştir.

Madde 108

Devlet Denetleme Kurulu kime bağlıdır?

- ❖ Devlet Denetleme Kurulu Cumhurbaşkanına bağlıdır.
Devlet Denetleme Kurulu'nun başkan ve üyelerini kim seçer?
- ❖ Devlet Denetleme Kurulu'nun başkan ve üyelerini Cumhurbaşkanı seçer.
Devlet Denetleme Kurulu'nun başkan ve üyelerinin görev süresi kaç yıldır?
- ❖ Devlet Denetleme Kurulu'nun başkan ve üyelerinin görev süresi iki yıldır.
Devlet Denetleme Kurulu kimin talimatıyla hareket eder?
- ❖ Devlet Denetleme Kurulu Cumhurbaşkanının talimatıyla hareket eder.
Devlet Denetleme Kurulu'nun görevi nedir?
- ❖ İdarenin hukuka uygunluğunu sağlamak amacıyla Cumhurbaşkanının talimatıyla tüm kamu kurum ve kuruluşlarını denetlemektir.
Devlet Denetleme Kurulu'nun denetleyemediği kurumlar hangileridir?
- ❖ Devlet Denetleme Kurulu Silahlı Kuvvetler ile yargı organlarını denetleyemez.
Devlet Denetleme Kurulu hukuk yaşantımıza hangi anayasa ile girmiştir?
- ❖ Devlet Denetleme Kurulu hukuk yaşantımıza 1982 Anayasası ile girmiştir.

Madde 109

Bakanlar Kurulu kimlerden oluşur?

- ❖ Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlardan oluşur.
NOT: Bakanlar Kurulu'nun karar alabilmesi için oy birliği gerekir.

Hükümet kimlerden oluşur?

- ❖ Hükümet, Başbakan ve bakanlardan oluşur.

Yürütme organı kimlerden oluşur?

- ❖ Yürütme organı, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanlardan oluşur.

Başbakan kim tarafından seçilir ve atanır?

- ❖ Başbakan, Cumhurbaşkanı tarafından seçilir ve atanır.

Başbakan, meclis dışından da atanabilir mi?

- ❖ Başbakan, meclis dışından atanamaz. Başbakan sadece meclis içinden atanabilir.

Bakanları kim seçer; kim atar?

- ❖ Bakanları Başbakan seçer; Cumhurbaşkanı atar.

Bakanlar meclis dışından da atanabilir mi?

- ❖ Bakanlar meclis içinden atabildiği gibi, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip adaylar içinden meclis dışından da atanabilir.

Dışarıdan atanan bakanlar, milletvekilinin sahip oldukları haklara da sahip midir?

- ❖ Anayasa değişikliklerinde oy kullanma hariç dışarıdan atanan bakanlar milletvekilinin sahip olduğu tüm haklara sahiptir.

Bakanların görevine kim son verir?

- ❖ Bakanların görevine Başbakanın teklifi üzerine Cumhurbaşkanı son verir.

Başbakanlığa bağlı kuruluşlar hangileridir?

- ❖ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Devlet Personel Başkanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Etibank, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Hazine Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Atatürk Kültür-Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Milli İstihbarat Teşkilatı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü, TÜBİTAK, TEKEL, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurumu, Anadolu Ajansı.

Madde 112

Başbakan, kimlere karşı sorumludur?

- ❖ Başbakan, Cumhurbaşkanı ve TBMM'ye karşı sorumludur.

Bakanlar, kimlere karşı sorumludur?

- ❖ Bakanlar, Cumhurbaşkanı, Başbakana ve TBMM'ye karşı sorumludur.

Madde 113

Bakanlıkların kurulması, kaldırılması ne ile düzenlenir?

- ❖ Bakanlıkların kurulması, kaldırılması ancak kanunla düzenlenir.

2003 yılında birleştirilen bakanlıklar hangileridir?

- ❖ 2003 yılında Kültür Bakanlığı ve Turizm Bakanlığı birleşerek Kültür ve Turizm Bakanlığı adını almıştır. Yine aynı şekilde Çevre Bakanlığı ve Orman Bakanlığı birleşerek Çevre ve Orman Bakanlığı adını almıştır.

Recep Tayip Erdoğan'ın Başbakanlığını yaptığı 59. Hükümet döneminde Türkiye Cumhuriyeti Devletinde kaç bakanlık vardır?

- ❖ Recep Tayip Erdoğan'ın Başbakanlığını yaptığı 59. Hükümet döneminde Türkiye Cumhuriyeti Devletinde 8'i Devlet Bakanlığı olmak üzere 23 bakanlık vardır.

İzinli veya özürlü olan bir bakana kim vekalet eder?

- ❖ İzinli veya özürlü olan bir bakana diğer bir bakan vekillik eder. Ancak bir bakan birden fazla bakanlığa vekillik edemez.

Bir bakanın yerine kim oy kullanabilir?

- ❖ Bir bakanın yerine başka bir bakan oy kullanabilir. Ancak bir bakan birden fazla bakan yerine oy kullanamaz.

NOT: Bir milletvekilinin yerine başka bir milletvekili vekalet edemez; oy kullanamaz.

Bakan Yüce Divan'a sevk edilirse ne olur?

- ❖ Bakan Yüce Divan'a sevk edilirse bakanlık sıfatı düşer.

Başbakan Yüce Divan'a sevk edilirse ne olur?

- ❖ Başbakan Yüce Divan'a sevk edilirse hükümet istifa etmiş sayılır.

Madde 114

Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinden önce hangi bakanlıklar çekilir?

- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinden önce Adalet, İçişleri ve Ulaştırma bakanları çekilir. Bunların yerine meclis içinden veya dışından bağımsızlar Başbakan tarafından atanır.

Madde 115

Tüzük: Bakanlar Kurulu çıkarır ⇒ Danıştay'ın incelemesinden geçer ⇒ Cumhurbaşkanı imzalar ve Resmi Gazete'de yayımlar.

Tüzük nedir?

- ❖ Tüzük, kısacası kanunların kullanma kılavuzudur. Yani, kanunların uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek amacıyla çıkarılan yazılı kurallar bütünüdür.

TBMM iç tüzüğü nedir?

- ❖ TBMM iç tüzüğü, sadece meclisi ve milletvekillerini ilgilendiren kanunların uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek amacıyla çıkarılan yazılı kurallar bütünüdür.

Tüzük çıkarma yetkisi kimindir?

- ❖ Tüzük çıkarma yetkisi Bakanlar kurulundadır.

Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan tüzükleri inceleme yetkisi kimindir?

- ❖ Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan tüzükleri inceleme yetkisi Danıştay'ındır.

Danıştay'ın incelemesinden geçmeyen tüzükler ne hükmündedir?

- ❖ Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan tüzüklerin mutlaka Danıştay'ın incelemesinden geçmek zorundadır. Danıştay'ın incelemesinden geçmeyen tüzükler yok hükmündedir.

Danıştay'ın incelemesinden geçen tüzükleri imzalama ve yayımlama yetkisi kimindir?

- ❖ Danıştay'ın incelemesinden geçen tüzükleri imzalama ve yayımlama yetkisi Cumhurbaşkanıdır.

TBMM iç tüzüğünü imzalama ve yayımlama yetkisi kimindir?

- ❖ TBMM iç tüzüğünü imzalama ve yayımlama yetkisi Meclis Başkanındır.

Tüzükler nasıl yürürlüğe girer?

- ❖ Genel olarak tüzükler, Resmi Gazete ile yayımlandıkları gün yürürlüğe girer. Ancak, tüzük metninde, yürürlük tarihi olarak ayrı ve özel bir tarih belirtilmişse o tarihte; herhangi bir tarih belirtilmemişse Resmi Gazete'de yayımlandıkları günü takip eden günden itibaren 45. günde yürürlüğe girer.

Tüzüklerin iptal davası nereye açılır?

- ❖ Tüzüklerin iptal davası Danıştay'a açılır.

TBMM iç tüzüğünün iptal davası nereye açılır?

- ❖ TBMM iç tüzüğünün iptal davası Anayasa Mahkemesi'ne açılır.

Madde 117

Başkomutan kimdir?

- ❖ Başkomutan Cumhurbaşkanıdır.

Savaşta Başkomutanlık görevini Cumhurbaşkanıya vekaleten kim kullanır?

- ❖ Savaşta Başkomutanlık görevini Cumhurbaşkanıya vekaleten Genelkurmay Başkanı kullanır. **NOT:** Genelkurmay Başkanı Silahlı Kuvvetlerin komutanıdır. Ancak, Başkomutan Cumhurbaşkanıdır.

Genelkurmay Başkanı kim tarafından atanır?

- ❖ Genelkurmay Başkanı, Bakanlar Kurulu'nun teklifi üzerine Cumhurbaşkanı tarafından atanır.

Genelkurmay Başkanı kime karşı sorumludur?

- ❖ Genelkurmay Başkanı Başbakanı karşı sorumludur.

Silahlı Kuvvetlerin ülke savunmasına hazırlanmasından dolayı meclise karşı kim sorumludur?

- ❖ Silahlı Kuvvetlerin ülke savunmasına hazırlanmasından dolayı meclise karşı Bakanlar Kurulu sorumludur.

Madde 118

Milli Güvenlik Kurulu'nun başkanı kimdir?

- ❖ Milli Güvenlik Kurulu'nun başkanı Cumhurbaşkanıdır.

Cumhurbaşkanı katılmadığı zamanlar Milli Güvenlik Kurulu kimin başkanlığında toplanır?

- ❖ Cumhurbaşkanı katılmadığı zamanlar Milli Güvenlik Kurulu Başbakanın başkanlığında toplanır.

Milli Güvenlik Kurulu'nun gündemini kim belirler?

- ❖ Milli Güvenlik Kurulu'nun gündemini, Başbakan ve Genelkurmay Başkanının önerilerini dikkate alarak Cumhurbaşkanı belirler.

1982 Anayasasında meydana gelen 2001 yılı değişikliği ile Milli Güvenlik Kurulu'na katılan üyeler kimlerdir?

- ❖ 1982 Anayasasında meydana gelen 2001 yılı değişikliği ile Milli Güvenlik Kurulu'na katılan üyeler Başbakan yardımcıları ve Adalet Bakanıdır.

1982 Anayasasında meydana gelen 2003 yılı değişikliği ile Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri askerlerden mi yoksa sivillerden mi seçilir?

- ❖ 2003'ten önce Milli Güvenlik Kurulu genel Sekreteri asker iken, 2003 yılı itibari ile asker veya sivillerden atanabileceği kabul edilmiştir. Ancak, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri kurulun üyesi değildir.

Milli Güvenlik Kurulu kimlerden oluşur?

Milli Güvenlik Kurulu;

- Cumhurbaşkanı,
- Başbakan,
- Başbakan Yardımcıları,
- Genelkurmay Başkanı,
- İçişleri Bakanı,
- Dışişleri Bakanı,
- Milli Savunma Bakanı,
- Adalet Bakanı,
- Kara Kuvvetleri Komutanı,
- Hava Kuvvetleri Komutanı,
- Deniz Kuvvetleri Komutanı,
- Jandarma Genel Komutanı.

Madde 119

Olağanüstü hal yönetim usulleri hangileridir?

- ❖ Olağanüstü hal yönetim usulleri, olağanüstü hal, sıkıyönetim, seferberlik ve savaştır.

Hangi gerekçelerle olağanüstü hal ilan edilir?

- ❖ Tabii afet, tehlikeli salgın hastalık, ağır ekonomik bunalım veya kamu düzeninin ciddi biçimde bozulması gerekçeleriyle olağanüstü hal ilan edilir.

Olağanüstü hal ilan etme yetkisi kimindir?

- ❖ Tabii afet, tehlikeli salgın hastalık, ağır ekonomik bunalım nedenleriyle olağanüstü hal ilan etme yetkisi, cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan bakanlar kuruluna aittir. Kamu

düzeninin ciddi biçimde bozulması nedeniyle olağanüstü hal ilanında, cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan bakanlar kurulu milli güvenlik kurulunun da görüşünü alarak olağanüstü hal ilan eder.

Olağanüstü hal ilanını kabul etme, kaldırma veya olağanüstü hal süresini uzatma yetkisi kimindir?

- ❖ Olağanüstü hal ilanını kabul etme, kaldırma veya olağanüstü hal süresini uzatma yetkisi TBMM'nindir.

Olağanüstü hal kaç ay için ilan edilir?

- ❖ Olağanüstü hal, 6 ay için ilan edilir.

Olağanüstü hal her defasında kaç ay süreyle uzatılabilir?

- ❖ Olağanüstü hal her defasında 4'er ay süreyle uzatılabilir.

Olağanüstü hallerde yönetim hangi makamlardadır?

- ❖ Olağanüstü hallerde yönetim sivil makamlardadır.

Olağanüstü hallerde işlenen suçlara hangi mahkemeler bakar?

- ❖ Olağanüstü hallerde işlenen suçlara sivil mahkemeler bakar.

Olağanüstü hal boyunca temel hak ve özgürlükler kısıtlanabilir mi?

- ❖ Olağanüstü hal boyunca temel hak ve özgürlükler kısıtlanabilir.

Madde 122

Sıkıyönetim ilan etme yetkisi kimindir?

- ❖ Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan bakanlar kurulu, Milli Güvenlik Kurulunun da görüşünü alarak sıkıyönetim ilan edebilir.

Hangi gerekçelerle sıkıyönetim ilan edilir?

- ❖ Olağanüstü hal ilanının gerektiren hallerden daha vahim şiddet olaylarının meydana gelmesi, vatana, cumhuriyete, anayasal düzene karşı kuvvetli hareketlerin ortaya çıkması vs. gerekçeleri ile sıkıyönetim ilan edilir.

Sıkıyönetim ilanının kabul etme, kaldırma veya sıkıyönetim süresini uzatma yetkisi kimindir?

- ❖ Sıkıyönetim ilanının kabul etme, kaldırma veya uzatma yetkisi TBMM'nindir.

Sıkıyönetim kaç ay için ilan edilir?

- ❖ Sıkıyönetim 6 ay için ilan edilir.

Sıkıyönetim her defasında kaç ay süre ile uzatılabilir?

- ❖ Sıkıyönetim her defasında 4'er ay uzatılabilir.

Sıkıyönetimde yönetim hangi makamlardadır?

- ❖ Sıkıyönetimde yönetim Genelkurmay Başkanlığına bağlı kuvvet komutanlarındadır.

Sıkıyönetimde işlenen suçlara hangi mahkemeler bakar?

- ❖ Sıkıyönetimde işlenen suçlara askeri mahkemeler bakar.

Sıkıyönetim süresince temel hak ve özgürlükler kısıtlanabilir mi?

- ❖ Sıkıyönetim süresince temel hak ve özgürlükler kısıtlanabilir.

Savaş ilan etme yetkisi kimdedir?

- ❖ Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurt dışına gönderilmesine, yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına veya savaş ilanına karar verme yetkisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin; Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde veya herhangi bir şekilde toplanamıyorsa bu yetki Cumhurbaşkanıdır.

Madde 123

Kamu tüzel kişiliği olan kuruluşlar hangileridir?

- ❖ İl Özel İdaresi, Köy İdaresi, Üniversiteler, TRT, Atatürk Dil Tarih ve Yüksek Kurumu, YÖK, Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, TÜBİTAK, Sermaye

Piyasası Kurulu, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, Kamu İhale Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, Rekabet Kurumu, Savunma Sanayi Müsteşarlığı, Telekomünikasyon Kurumu, Milli Piyango İdaresi, Barolar.

NOT: YÖK'ün, anayasada kamu tüzel kişiliği düzenlenmemiştir. Ancak, kamu tüzel kişiliği vardır.

Kamu tüzel kişiliğinin ölçütleri nelerdir?

- ❖ Kanunla veya kanunun verdiği açık yetki ile kurulurlar.
- ❖ Malları devlet malı statüsündedir.
- ❖ Personeli devlet personeli gibi işlem görür.
- ❖ Ayrıcalıklı ve özel yetki ile donatılırlar.

Madde 124

Yönetmelik nedir?

- ❖ Yönetmelik, kısacası kanunların ve tüzüklerin kullanma kılavuzudur. Yani, kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek amacıyla çıkarılan yazılı kurallar bütünüdür.

Yönetmelik çıkarma yetkisi kimindir?

- ❖ Yönetmelik çıkarma yetkisi Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerininindir.

NOT: Bakanlar Kurulu yönetmelik çıkaramaz.

Yönetmeliklerin Resmi Gazete'de yayımlanma zorunluluğu var mıdır?

- ❖ Yönetmelikler, kural olarak Resmi Gazete'de yayımlanmazlar. Sadece kamuyu, kamu kurumlarını, kamu personelini ilgilendiren yönetmeliklerin Resmi Gazete'de yayımlanma zorunluluğu vardır.

Ülke genelini ilgilendiren yönetmeliklerin iptal davası nereye açılır?

- ❖ Ülke genelini ilgilendiren yönetmeliklerin iptal davası Danıştay'a açılır.

Belirli bir yöreyi ilgilendiren yönetmeliklerin iptal davası nereye açılır?

- ❖ Belirli bir yöreyi ilgilendiren yönetmeliklerin iptal davası Bölge İdare Mahkemesi'ne açılır.

Madde 125

Tahkim ne demektir?

- ❖ Tahkim, hakem demektir. Yani, iki devlet arasında çıkan anlaşmazlığın, üçüncü bir devletin hakemliğine başvurarak çözümlenmesidir.

Yüksek Askeri Şura kararları yargısal denetime tabi midir?

- ❖ Yüksek Askeri Şura kararları yargısal denetime tabi değildir.

İdari işlemlere karşı açılacak davalarda süre ne zaman başlar?

- ❖ İdari işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden itibaren başlar.

Yürütmeyi durdurma davası nedir?

- ❖ İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması durumunda idareye karşı açılan davadır.

Madde 127

Mahalli idarelerin seçimleri(yerel seçimler) kaç yılda bir yapılır?

- ❖ Mahalli idarelerin seçimleri(yerel seçimler) 5 yılda bir yapılır.

Milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler seçimi ne zaman yapılır?

- ❖ Milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahalli idareler seçimi, milletvekili genel veya ara seçimleri ile birlikte yapılır.

Madde 129

İstisnai memuriyet nedir?

- ❖ Haklarında kademe ilerlemesi, derece yükselmesi uygulanmayan, daha çok yardımcı nitelikli memurluklardır.

İstisnai memuriyetler hangileridir?

- ❖ Valiler, büyükelçilikler, özel kalem müdürlükleri, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, TBMM memurlukları, müşavirlikler, Bakanlar Kurulu Sekreterliği, Din İşleri Yüksek Kurulu üyelikleri, Milli İstihbarat Teşkilatı memurlukları, Özelleştirme İdaresi Başkanı ve Başkan Yardımcısı, uzman yardımcıları, şube müdürleri.

Memurlara verilen hangi cezalara karşı yargı yolu kapalıdır?

- ❖ Sadece uyarma ve kınama cezalarına maruz kalındığı takdirde, memurlar yargı yoluna gidemez. Bu cezalar için cezayı veren kuruma itiraz edebilir.

Memurların yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları kime açılır?

- ❖ Memurların yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rüçû(döndürülmek) şartı ile mensubu oldukları idareye açılır.

Memurların, görevleri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü, doğrudan ceza kovuşturması açılabilir mi?

- ❖ Memurlara, görevleri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü, doğrudan ceza kovuşturması açılamaz. Açılabilmesi için memurun bağlı olduğu idari amirin izni gerekir.

Madde 130

Rektörleri kim atar?

- ❖ Rektörleri Cumhurbaşkanı atar.

Dekanları kim atar?

- ❖ Dekanları Yükseköğretim Kurumu atar.

YÖK özerk midir?

- ❖ YÖK, sadece bilimsel özerkliğe sahiptir. Yani, bilimsel faaliyetler konusunda bağımsızdır.

YÖK üyelerini kim atar?

- ❖ YÖK üyelerini rektörlük yapmış profesörler içinden Cumhurbaşkanı atar.

Üniversite öğretim üyelerini kim görevden uzaklaştırabilir?

- ❖ Üniversite öğretim üyelerini üniversitelerin yetkili organları ile YÖK haricinde hiç kimse görevden uzaklaştırılmaz.

Üniversitelerin hazırladığı bütçeleri kim onaylar?

- ❖ Üniversitelerin hazırladığı bütçeleri YÖK onayladıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na sunulur.

Özel üniversiteleri kim kurabilir?

- ❖ Özel üniversiteleri sadece vakıflar kurabilir.

Ülkemizde 2006'da kurulan üniversiteler hangileridir?

- ❖ Ahi Evran Üniversitesi(Kırşehir)
- ❖ Kastamonu Üniversitesi(Kastamonu)
- ❖ Amasya Üniversitesi(Amasya)
- ❖ Düzce Üniversitesi(Düzce)
- ❖ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi(Burdur)
- ❖ Uşak Üniversitesi(Uşak)
- ❖ Rize Üniversitesi(Rize)
- ❖ Namık Kemal Üniversitesi(Tekirdağ)
- ❖ Erzincan Üniversitesi(Erzincan)
- ❖ Aksaray Üniversitesi(Aksaray)
- ❖ Giresun Üniversitesi(Giresun)
- ❖ Hitit Üniversitesi(Çorum)
- ❖ Bozok Üniversitesi(Yozgat)
- ❖ Adıyaman Üniversitesi(Adıyaman)
- ❖ Ordu Üniversitesi(Ordu)

NOT: Üniversiteler ancak kanun ile kurulur.

Madde 133

1982 Anayasasında meydana gelen 2005 değişikliği ile Radyo Televizyon Üst Kurulu üyelerini kim seçer?

- ❖ 1982 Anayasasında meydana gelen 2005 değişikliği ile Radyo Televizyon Üst Kurulu üyelerini seçme yetkisi Cumhurbaşkanından alınarak Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiştir.

Radyo Televizyon Üst Kurulu başkanını kim seçer?

- ❖ Radyo Televizyon Üst Kurulu başkanını, TBMM tarafından seçilmiş Radyo Televizyon Üst Kurulu üyeleri belirler.

Radyo Televizyon Üst Kurulu özerk midir?

- ❖ Radyo Televizyon Üst Kurulu özerktir. Yani, işlerinde bağımsız dışlarında ise bağımlıdır.
- TRT'nin tüzel kişiliği var mıdır?**
- ❖ TRT'nin tüzel kişiliği vardır.

Madde 134

Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak ve yaymak amacıyla faaliyet yapan kurum hangisidir?

- ❖ Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak ve yaymak amacıyla faaliyet yapan kurum Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumudur.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu kime bağlıdır?

- ❖ Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başbakanlığa bağlıdır.

Madde 135

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına (öğretmenevleri, ordu evleri, odalar vs.) siyasi partiler aday gösterebilir mi?

- ❖ Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına siyasi partiler aday gösteremez.

Madde 136

Diyanet İşleri Başkanlığı kime bağlıdır?

- ❖ Diyanet İşleri Başkanlığı Başbakanlığa bağlıdır.

Diyanet İşleri Başkanlığı hangi ilke doğrultusunda hareket eder?

- ❖ Diyanet İşleri Başkanlığı laiklik ilkesi doğrultusunda hareket eder.

Madde 137

Bir öğretmene müdürü, konusu suç teşkil eden bir emir verirse, öğretmen ne yapmalıdır?

- ❖ Konusu suç teşkil eden emri, öğretmen hiçbir şekilde yerine getirmemelidir. Yerine getirdiği takdirde kendisi de sorumlu tutulur.

Bir öğretmene müdürü, konusu suç olmayan ancak; anayasaya, kanuna, tüzüğe ve yönetmeliğe aykırı nitelikte kanunsuz bir emir verirse, öğretmen ne yapmalıdır?

- ❖ Bu durumda öğretmen, emri yerine getirmez ve bu durumu müdürüne bildirir. Ancak, müdürü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilirse, emir yerine getirilir. Bu halde, öğretmen sorumlu tutulamaz.

Madde 138

Hakimler, neye göre karar verir?

- ❖ Anayasaya, kanuna ve vicdani kanaatlerine göre karar verir.

Madde 139

Anayasamızda hakim ve savcılara ne gibi haklar tanınmıştır?

- ❖ Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giyenler ve görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği tespit edilenler dışında hakimler ve savcılar azil edilemez. 65 yaşından önce emekli olmaya zorlanamaz. Kadro fazlası da olsa aylıklarından ve özlük haklarından yoksun bırakılamaz. Hiç kimseden emir almazlar.

Madde 140

Hakimler ve savcılar kime bağlıdır?

- ❖ Hakimler ve savcılar Adalet Bakanlığına bağlıdır.

Madde 142

Mahkemelerin kurulması veya kaldırılması ne ile olur?

- ❖ Mahkemelerin kurulması veya kaldırılması kanunla olur.

Madde 143

2004 yılında kapatılan mahkeme hangisidir?

- ❖ 2004 yılında kapatılan mahkeme Devlet Güvenlik Mahkemeleridir.

Kapatılan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yerini alan mahkeme hangisidir?

- ❖ Kapatılan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yerini alan Ağır Ceza Mahkemeleridir.

Madde 144

Hakimler ve savcılar hakkında soruşturma yapma yetkisi kimindir?

- ❖ Hakimler ve savcılar hakkında soruşturma yapma yetkisi Adalet Bakanlığına bağlı adalet müfettişlerindedir. Ancak, hakimler ve savcılar görevden uzaklaştırma yetkisi ise hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulundur.

Madde 146

1982 Anayasasına göre yüksek mahkemeler hangileridir?

- ❖ Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Askeri Yargıtay, Danıştay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesidir.

1982 Anayasasında meydana gelecek 2007 değişikliği ile hukuk yaşantımıza girecek olan mahkeme hangisidir?

- ❖ İstinaf (Ara temyiz) Mahkemesidir. İstinaf Mahkemesi yüksek mahkemelerin yoğun iş yükünü azaltmak amacıyla kurulacak olan bir mahkemedir. Buna göre bazı davaların temyizi yüksek mahkemelere değil, İstinaf Mahkemesine yapılacaktır.

Temyiz nedir?

- ❖ Temyiz, ilk derece mahkemesinin vermiş olduğu bir kararın yüksek mahkemelerce tekrar incelenmesidir.

Anayasa Mahkemesinin görevleri nelerdir?

- ❖ Anayasa değişikliklerini sadece şekil bakımından, kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin, TBMM iç tüzüklerinin hem şekil hem de esas bakımından anayasaya uygunluğunu denetler.

NOT: Şekil denilince aklımıza sayı, esas denilince ise aklımıza içerik veya öz gelecektir.

- ❖ Cumhurbaşkanını, Başbakanı, Bakanlar Kurulu üyelerini, yüksek mahkeme üyelerini, yüksek mahkemelerin Başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcı vekilini, Hakimler ve Savcılar yüksek Kurulu üyelerini, Sayıştay üyelerini görevleri ile ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatı ile yargılar.

NOT: Anayasa Mahkemesi TBMM Başkanını ve milletvekillerini yargılayamaz.

- ❖ Siyasi partilerin kapatılma davalarının açıldığı mahkemedir.

NOT: Siyasi partilerin kapatılma davasını Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı açar.

❖ Siyasi partilerin mali denetimini yapar.

NOT: Mali denetimi yaparken Sayıştay'dan sadece yardım alır.

❖ Dokunulmazlığı kaldırılan veya milletvekilliği düşürülen bir milletvekili 7 gün içinde Anayasa Mahkemesi'ne itiraz edebilir. Anayasa Mahkemesi 15 gün içinde itiraz istemini karara bağlar.

NOT: Dokunulmazlığı kaldırılan veya milletvekilliği düşürülen milletvekilinin yerine diğer bir milletvekili de itiraz edebilir.

❖ Uyuşmazlık Mahkemesi başkanını seçer.

Anayasa Mahkemesi üyelerini kim seçer?

❖ Anayasa Mahkemesi üyelerini Cumhurbaşkanı seçer. Başkanını ise seçilmiş üyeler belirler. Başkan ve üyelerinin görev süresi 4 yıldır. 11 asil 4 yedek üyeden oluşur, bir başkan 10 üye ile toplanır, salt çoğunlukla karar alır, parti kapatma davalarında ise bu oran 3/5'tir.

Anayasa değişikliklerinin şekil bakımından anayasaya aykırılığı gerekçesiyle dava açma yetkisi kimlere aittir?

❖ Anayasa değişikliklerinin şekil bakımından anayasaya aykırılığı gerekçesiyle dava açma yetkisi Cumhurbaşkanına ve TBMM üye tam sayısının 1/5 'ine aittir. Süre, şekil bakımından 10 gündür. Anayasa değişikliklerine karşı esas bakımından iptal davası açılmaz.

İktidarda birden fazla siyasi parti varsa(koalisyon hükümeti) dava açma yetkisi kime aittir?

❖ İktidarda birden fazla siyasi parti varsa(koalisyon hükümeti) dava açma yetkisi en fazla milletvekili olan partiye aittir

NOT: Siyasi parti meclis grubu demek aynı partiden 20 milletvekili demektir.

NOT: Mahkemelerde şekil ve esas bakımından Anayasa Mahkemesi'ne dava açabilir. Buna somut norm denetimi de denir.

NOT: Anayasa Mahkemesi'nin esasa ilişkin ret kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasından sonra 10 yıl geçmedikçe aynı kanunun anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz.

NOT: Anayasa Mahkemesi kararları kesindir. Gerekçeli olmak zorundadır. İptal kararları geriye yürümez. Anayasa Mahkemesi, bir kanunu iptal ederken yeni bir uygulamaya yol açacak şekilde hüküm tesis edemez. Kanun iptal edilirse, iptal kararı Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte o kanun yürürlükten kalkar. Ancak, hukuki boşluk doğmaması için iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlandığı günden itibaren 1 yılı geçemez.

Madde 146-153

Yargıtay'ın görevleri nelerdir?

❖ Adliye mahkemelerince verilen karar ve hükümlerin temyiz merciidir.

❖ Belirli davalara, ilk ve son derece mahkemesi olarak da bakar.

Yargıtay üyelerini kim seçer?

❖ Yargıtay üyelerini Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu seçer. Başkanını ise seçilmiş üyeler belirler. Başkan ve üyelerin görev süresi 4 yıldır.

NOT: Cumhurbaşkanının üyelerini(hakimlerini) seçemediği tek yüksek mahkeme Yargıtay'dır. Ancak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekilini Cumhurbaşkanı seçer.

Madde 155

Danıştay'ın görevleri nelerdir?

❖ İdare ve vergi mahkemelerinin vermiş olduğu karar ve hükümlerin temyiz merciidir.

NOT: İdare ve vergi mahkemelerinin tek hakim ile verdiği kararların temyiz mercii Bölge İdare Mahkemesi, kurul halinde vermiş olduğu karar ve hükümlerin temyiz mercii Danıştay'dır.

- ❖ Belirli davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.
- ❖ Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanan kanun tasarıları hakkında sadece görüş bildirir. Bu yüzden devletin en yüksek danışma ve inceleme merciidir.
- ❖ Belediyelerin ve İl Özel İdarelerinin seçilmiş üyelerini gerektiğinde fesheder.
- ❖ Tüzüklerin, kamu imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinin(özelleştirme ihaleleri) yargısal denetimini yapar.

NOT: Tüzüklerin iptal davası Danıştay'a, TBMM içtüzüğünün iptal davası Anayasa Mahkemesi'ne açılır.

Vergi ve benzeri mali yükümlülükler konusunda Danıştay ile Sayıştay arasında uyuşmazlık çıkarsa kimin kararı geçerlidir?

- ❖ Vergi ve benzeri mali yükümlülükler konusunda Danıştay ile Sayıştay arasında uyuşmazlık çıkarsa Danıştay'ın kararı geçerlidir.

Danıştay üyelerini kim seçer?

- ❖ Danıştay üyelerinin 3 /4'ünü Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 1/ 4'ini Cumhurbaşkanı seçer. Başkanını ise seçilmiş üyeler belirler. Başkan ve üyelerinin görev süresi 4 yıldır.

Madde 156

Askeri mahkemelerce verilen karar ve hükümlerin temyiz mercii neresidir?

- ❖ Askeri mahkemelerce verilen karar ve hükümlerin temyiz mercii Askeri Yargıtay'dır.

Askeri Yargıtay üyelerini kim seçer?

- ❖ Askeri Yargıtay üyelerini Cumhurbaşkanı seçer. Başkanı ise seçilmiş üyelerden en kıdemli ve rütbeli olanıdır. Başkan ve üyelerinin görev süresi 4 yıldır.

Madde 157

Askerleri ilgilendiren idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıklara hangi mahkeme bakar?

- ❖ Askerleri ilgilendiren idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıklara Askeri Yüksek İdare Mahkemesi bakar.

Asker kaçaklarının yargılanacağı mahkeme hangisidir?

- ❖ Asker kaçaklarının yargılanacağı mahkeme Askeri Yüksek İdare Mahkemesidir.

Kendi altında ilk derece mahkemesi olmayan (hem ilk derece hem de yüksek mahkeme olan) mahkeme hangisidir?

- ❖ Kendi altında ilk derece mahkemesi olmayan (hem ilk derece, hem de yüksek mahkeme olan) mahkeme Askeri Yüksek İdare Mahkemesidir.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini kim seçer?

- ❖ Askeri Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini Cumhurbaşkanı seçer, başkanı ise seçilmiş üyelerden en kıdemli ve rütbeli olanıdır. Başkan ve üyelerin görev süresi 4 yıldır.

Madde 158

Adli, idari, askeri yargı mercileri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümleyen mahkeme hangisidir?

- ❖ Adli, idari, askeri yargı mercileri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümleyen mahkeme Uyuşmazlık Mahkemesidir.

Uyuşmazlık Mahkemesi ile Anayasa Mahkemesi arasında uyuşmazlık çıkarsa hangisinin kararı geçerlidir?

- ❖ Uyuşmazlık Mahkemesi ile Anayasa Mahkemesi arasında uyuşmazlık çıkarsa Anayasa Mahkemesinin kararı geçerlidir.

Uyuşmazlık Mahkemesinin başkanını kim seçer?

- ❖ Uyuşmazlık Mahkemesinin başkanını Anayasa Mahkemesi seçer. Üyelerini ise Cumhurbaşkanı ve Danıştay seçer.

Madde 159

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu hukuk yaşantımıza hangi anayasa ile girmiştir?

- ❖ Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu hukuk yaşantımıza 1961 Anayasası ile girmiştir.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun başkanı kimdir?

- ❖ Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun başkanı Adalet Bakanı'dır.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun tabii üyesi kimdir?

- ❖ Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun tabii üyesi Adalet Bakanı müsteşarıdır.

NOT: Müsteşar bakan yardımcısıdır.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nda Cumhurbaşkanının seçemediği üyeler hangileridir?

- ❖ Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nda Cumhurbaşkanının seçemediği üyeler Adalet Bakanı ile Adalet Bakanı müsteşarıdır.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun diğer üyelerini kim seçer?

- ❖ Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 3 asil 3 yedek üyesini Yargıtay; 2 asil 2 yedek üyesini Danıştay içinden 4 yıl için Cumhurbaşkanı seçer.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun görevi nedir?

- ❖ Hakim ve savcıları mesleğe kabul etme, atama, terfi etme ve meslekte kalmaları uygun görülmeyenleri meslekten uzaklaştırma gibi işlemlere bakar.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulabilir mi?

- ❖ Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yüksek bir mahkeme midir?

- ❖ Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yüksek bir mahkeme değildir.

Madde 160

Bütçenin denetimini kim yapar?

- ❖ Bütçenin denetimini, Türk Büyük Millet Meclisi adına Sayıştay yapar.

Genel ve katma bütçeli daireler ile kamu kurum ve kuruluşların gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına kim denetler?

- ❖ Genel ve katma bütçeli daireler ile kamu kurum ve kuruluşların gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Sayıştay denetler.

1982 Anayasasında meydana gelen 2004 değişikliği ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin mali denetimini kim yapar?

- ❖ 1982 Anayasasında meydana gelen 2004 değişikliği ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin mali denetimini Sayıştay yapar.

1982 Anayasasında meydana gelen 2005 değişikliği ile merkezi idarelerle mahalli idarelerin mali denetimini kim yapar?

- ❖ 1982 Anayasasında meydana gelen 2005 değişikliği ile merkezi idarelerle mahalli idarelerin mali denetimini Sayıştay yapar.

Madde 168

Tabii servetler ve kaynaklar kimin tasarrufu altındadır?

- ❖ Tabii servetler ve kaynaklar devletin tasarrufu altındadır

Madde 169

Türkiye Büyük Millet Meclisinin veya Cumhurbaşkanının affedemeyeceği tek suç hangisidir?

- ❖ Türkiye Büyük Millet Meclisinin veya Cumhurbaşkanının affedemeyeceği tek suç ormanlar aleyhine işlenen suçlardır.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devredilebilir mi?

- ❖ Devlet ormanlarının mülkiyeti devredilemez.

Devlet ormanları zaman aşımı ile mülk edinilebilir mi?

- ❖ Devlet ormanları zaman aşımı ile mülk edinilemez.

Orman sınırlarında daraltma yapılabilir mi?

- ❖ Orman olarak muhafazasında hiçbir yarar görülmeyen, aksine, tarım veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının dışında bulunmak kaydıyla, orman sınırlarında daraltma yapılabilir.

Madde 174

İnkılap kanunlarının anayasaya aykırılığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açılabilir mi?

- ❖ İnkılap kanunlarının anayasaya aykırılığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açılmaz.

İnkılap kanunları hangileridir?

- ❖ Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- ❖ Şapka Kanunu hakkında kanun
- ❖ Tekke ve zaviyelerin kapatılması
- ❖ Türk Medeni Kanununun kabulü ve evlenme akdinin evlendirme memurunun önünde yapılacağına dair kanun
- ❖ Beynelmilel erkamın (Rakam, ölçü, tartı vs.) kabulü hakkında kanun
- ❖ Latin harflerinin kabulü
- ❖ Bey, efendi, paşa gibi unvanların kaldırıldığına dair kanun
- ❖ Kılık-kıyafet Kanunu

Madde 175

Anayasamızın ilk üç maddesi dışında herhangi bir maddenin değiştirilebilmesi için toplantı-teklif yeter sayısı nedir?

- ❖ Anayasamızın ilk üç maddesi dışında herhangi bir maddenin değiştirilebilmesi için toplantı-teklif yeter sayısı TBMM üye tam sayısının 1/3'idir.

Anayasamızın ilk üç maddesi dışında herhangi bir maddenin değiştirilebilmesi için karar-kabul yeter sayısı nedir?

- ❖ Anayasamızın ilk üç maddesi dışında herhangi bir maddenin değiştirilebilmesi için karar-kabul yeter sayısı TBMM üye tam sayısının 3/5'idir.

NOT: Değişiklik teklifleri genel kurulda iki sefer görüşülür. İlk görüşmenin ardından 48 saat geçmeden ikinci görüşmeye başlanamaz. Buna **serinleme süresi** de denir. TBMM üye tam sayısının 3/5 ve 3/5'inden fazla, 2/3'ünden az bir oranla kabul edilen öneriler, Cumhurbaşkanına gelir. Cumhurbaşkanı, öneriyi veto edebileceği gibi (güçleştirici veto), veto etmediği takdirde **zorunlu** olarak halkoyuna sunar.

TBMM üye tam sayısının 2/3'ünden fazla bir oranla kabul edilen öneriler, yine Cumhurbaşkanına gelir. Cumhurbaşkanı, öneriyi veto edebileceği gibi (geciktirici veto), veto etmediği takdirde **isterse** halkoyuna sunar; **isterse** halkoyuna sunmadan Resmi Gazete'de yayımlar.

Halkoylaması ne zaman yapılır?

- ❖ Halkoylaması kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasını takip eden 120. günden sonraki ilk Pazar günü yapılır. Halkoylamasında kullanılan geçerli oyların salt çoğunun olumlu oyu alınırsa anayasa değişikliği kabul edilmiş sayılır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasası kaç maddeden oluşur?

- ❖ Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasası 177 asil, 16 geçici maddeden oluşur.

22 Temmuz 2007 itibariyle Türkiye Büyük Millet Meclisi kaçınıcı yasama dönemine girecektir?

- ❖ 22 Temmuz 2007 itibariyle Türkiye Büyük Millet Meclisi 23. yasama dönemine girecektir

Recep Tayip Erdoğan'ın Başbakanlığının yaptığı AKP Hükümeti Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kaçınıcı hükümetidir?

- ❖ Recep Tayip Erdoğan'ın Başbakanlığının yaptığı AKP Hükümeti Türkiye Cumhuriyeti Devletinin 60. hükümetidir.

Anavatan Partisi ile Doğru Yol Partisi'nin birleşerek kurduğu yeni parti hangisidir?

- ❖ Demokrat Partidir.

Türkiye'de özerkliği bulunan kurumlar hangileridir?

- ❖ Sermaye Piyasası Kurulu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Rekabet Kurumu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Telekomünikasyon Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, Tütün-Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, YÖK(sadece Bilimsel özerkliğe sahiptir)

NOT: Özerk kurum demek, işlerinde bağımsız hareket edebilen kurum demektir.